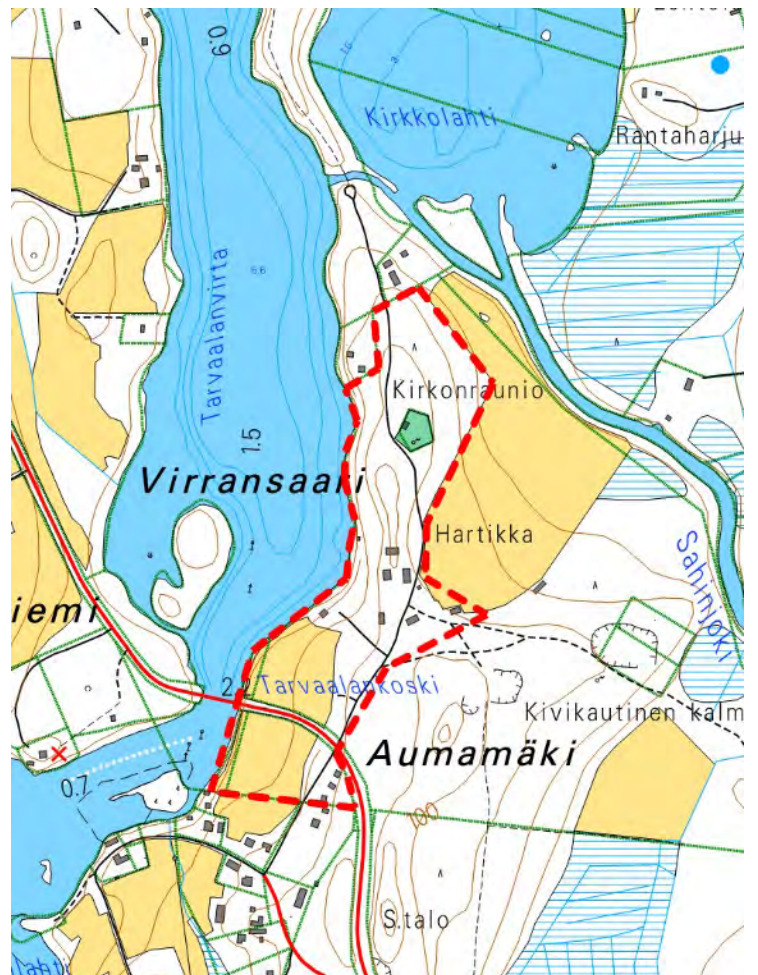

LAUKAAN KUNTA

Hartikan Tilan Ranta-asemakaava

Kaavaselostus ehdotusvaihe

30.11.2020

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Tunnistetiedot

1.1.1 Kaavan nimi

Hartikan Tilan Ranta-asemakaava

1.1.2 Kunnan kaavatunnus

XXXXX-XXXX-XXX

1.1.3 Kaavan päiväys

30.11.2020 (luonnos 13.1.2020)

1.1.4 Alueen määrittely

Ranta-asemakaava koskee tiloja 410-403-5-75 Hartikka ja 410-403-2-45 Tahkokorpi.

Ranta-asemakaavalla muodostuvat korttelit 1 ja 2 sekä niihin liittyvät maa- ja metsätalous-, pelto- ja suojelualueet.

1.1.5 Kaavan laatija

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Puistokatu 2 A

40100 Jyväskylä

Arkkitehti Tuomo Järvinen

040 753 1524

tuomo.jarvinen@fcg.fi

1.1.6 Vireille tulosta ilmoittamisen päivämäärä

Kaavoituskatsaus 17.6.2019.

1.1.7 Hyväksymispäivämäärä

xx

1.1.8 Kunnan yhteyshenkilöt

Laukaan kunta

Maankäyttö

Kaavoitus- ja suunnittelutoimi

Laukaantie 14, PL6

40341 Laukaa

Kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt

p. 0400 317 759 tai

mari.holstedt@laukaa.fi

Kaavasuunnittelija Outi Toikkanen

p. 050 568 1206 tai

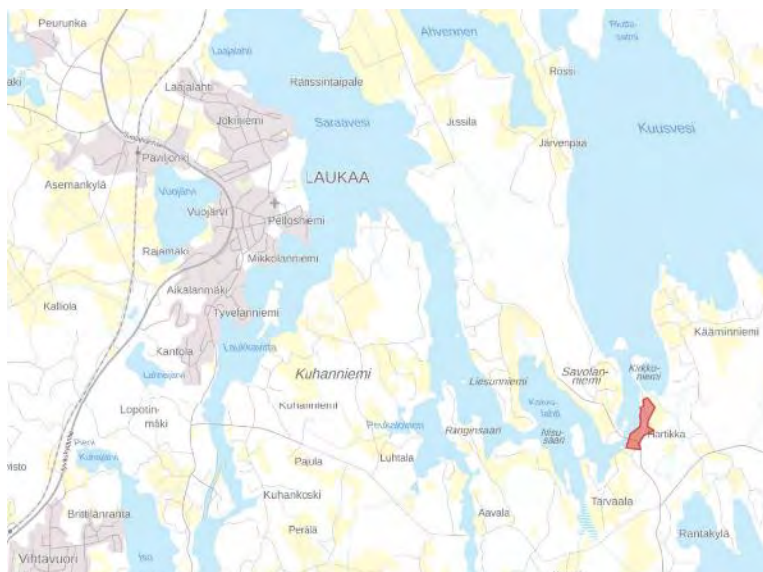
outi.toikkanen@laukaa.fi

30.11.2020

1.2 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Laukaan Tarvaalan kylällä (aik. Kuusveden kylän aluetta) Kirkkoniemen tyvässä alkaen Hartikan tilan etelärajalta ulottuen pohjoisrajalle saakka, rajoittuen lännen puolella Tarvaalanvirran rantaviivaan ja idän puolella aluksi Hartikantiehen ja RM-alueeseen Rängsintien eteläpuolella. Alue laajenee ennen tilakeskusta itään päin rajautuen Sahinjoen rantapelttoon. Kohde on kokonaan ranta- aluetta ja sijaitsee Hartikan Kirkkomaan sekä Hartikan Kivikautisen alueen välittömässä läheisyydessä. Kohde sijaitsee pohjavesialueella ja on haasteellinen myös korkeusvaihteluiden vuoksi.

Etäisyys Laukaan keskusta on linnuntietä 5 km, maantietä 12 km (ajoaika 15 min).

Kuva 1: Suunnittelualueen sijainti

1.3 Kaavan nimi ja tarkoitus

Hartikan tilan ranta- asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle matkailuun liittyviä majoitus-, kokoontumis- ja muita tuki- ja toimitiloja sekä vapaa-ajan harrastepaikkoja osayleiskavassa määritetyn rakennusoikeuden puitteissa.

Suunnittelussa huomioidaan alueen kulttuurihistorialliset-, muinaismuisto-, maisema-, luonto- ja virkistysarvot.

Ranta- asemakaava laaditaan maanomistajan aloitteesta ja - kustannuksella.

30.11.2020

1.4 Selostuksen sisällysluettelo

1	Perus- ja tunnistetiedot	1
1.1	Tunnistetiedot	1
1.2	Kaava-alueen sijainti.....	2
1.3	Kaavan nimi ja tarkoitus.....	2
1.4	Selostuksen sisällysluettelo.....	3
1.5	Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista.....	5
1.6	Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista .	5
2	Tiivistelmä	6
2.1	Kaavaprosessin vaiheet	6
2.2	Ranta-asemakaava	6
2.3	Ranta-asemakaavan toteuttaminen.....	6
3	Lähtökohdat	7
3.1	Selvitys suunnittelualueen oloista	7
3.2	Suunnittelutilanne	36
4	Ranta-asemakaavan suunnittelun vaiheet	48
4.1	Ranta-asemakaavan suunnittelun tarve.....	48
4.2	Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	48
4.3	Osallistuminen ja yhteistyö.....	48
4.4	Ranta-asemakaavan tavoitteet	49
4.5	Ranta-asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	50
4.6	Valmisteluvaiheen kuuleminen	52
5	Ranta-asemakaavaehdotuksen kuvaus	55
5.1	Kaavan rakenne	55
5.2	Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen	57
5.3	Aluevaraukset	57
5.4	Yleismääräykset	61
6	Kaavan vaikutukset.....	62
6.1	Ympäristölliset vaikutukset	62
6.2	Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset.....	66
6.3	Vaikutukset taajamakuvaan	66
6.4	Vaikutukset muinaismuistoihin	66
6.5	Vaikutukset kulttuuriperintöön, rakennettuun ympäristöön ja maisemaan.....	67
6.6	Tekninen huolto.....	75
6.7	Liikenteelliset vaikutukset.....	75
6.8	Taloudelliset vaikutukset	76

30.11.2020

6.9	Sosiaaliset vaikutukset	76
6.10	Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen.....	76
6.11	Ilmasto	76
6.12	Melu	76
6.13	Yritysvaikutukset	76
6.14	Vaikutukset palveluiden rakenteeseen	76
6.15	Kaupalliset vaikutukset.....	76
6.16	Ympäristön häiriötekijät.....	77
6.17	Kaavan suhde maakuntakaavaan.....	77
6.18	Kaavan suhde yleiskaavaan	78
7	Asemakaavan toteutus	78
7.1	Hulevesien hallinta.....	78
7.2	Geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.....	79

30.11.2020

1.5 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- 1 [Osallistumis- ja arviointisuunnitelma](#)
- 2 [Viranomaisneuvottelun 27.3.2019 muistio](#)
- 3 [Luontoselvitys](#)
- 4 [Arkeologinen inventointi](#)
- 5 [Maisemaselvitys](#)
- 6 Työneuvottelun 15.5.2020 muistio
- 7 Valmisteluvaiheen palaute ja vastineet
- 8 Seurantalomake

1.6 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista

- [Museoviraston valtakunnallinen muinaisjäännösrekisteri](#)
- [Valtakunnallinen tieliikenne-ennuste 2030](#), Liikennevirasto 2014
- [Jyväskylän seutu rakennemalli 20X0](#), 2011
- [Keski-Suomen kaupallinen selvitys 2010](#)
- Maanmittauslaitos, Kiinteistötietopalvelu
- [Maanmittauslaitos, Avoimien aineistojen tiedostopalvelu](#)
- [Ympäristöhallinnon selainpohjainen karttapalvelu Karpalo](#)
- [Väylävirasto, tienumerokartta](#)
- [Väylävirasto, liikennemääräkartta](#)
- [Kunnan rakennusjärjestys 2009](#)
- [Laukaan kunnan maankäytön rakennemalli](#)
- Kuhanniemen – Tarvaalan yleiskaava
- Kuusveden rantaosayleiskaava
- Kuusveden rantaosayleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys 2006
- Kuhanniemen – Tarvaalan yleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys 2006

2

30.11.2020

TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

2.2 Ranta-asemakaava

Ranta-asemakaava mahdollistaa alueelle matkailuun liittyviä majoitus-, kokoontumis- ja muita tuki- ja toimitiloja osayleiskaavassa määritetyn rakennusoikeuden puitteissa.

Ranta-asemakaavassa huomioidaan alueen kulttuurihistorialliset-, muinaismuisto-, maisema-, luonto- ja virkistysarvot.

2.3 Ranta-asemakaavan toteuttaminen

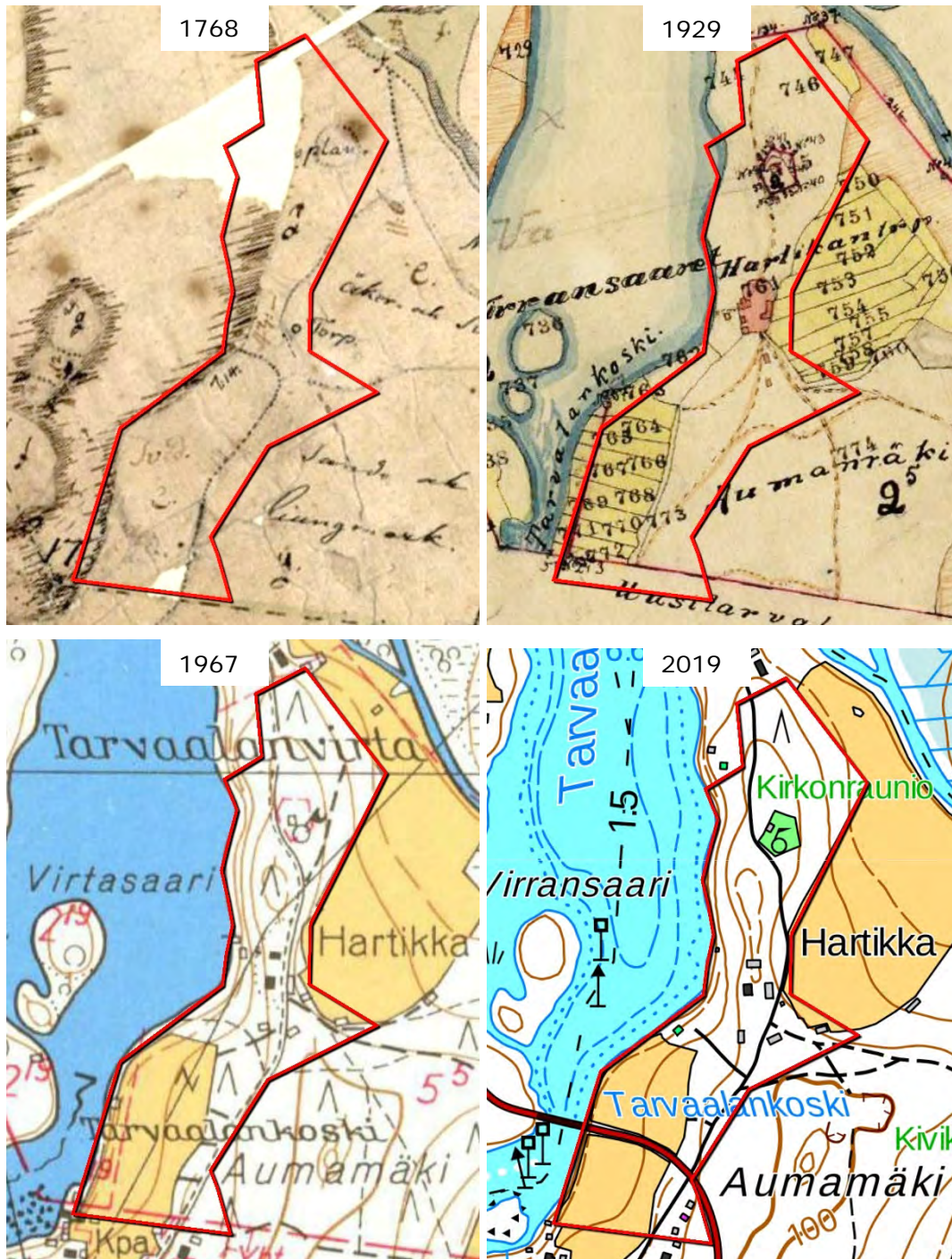
Kaavan toteuttaminen voidaan aloittaa sen saatua lainvoiman.

30.11.2020

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Selvitys suunnittelualueen oloista

3.1.1 Alueen kehittyminen

Kuva 2: Kartat ylhäällä vas. 1768, oik. 1929, alhaalla vas. 1967, oik. 2019. Hartikantie on aiemmin kulkenut pihapiiriin halki navetan länsipuolelta. Vanhat kartat arkeolog. inv. rap.

30.11.2020

Maisemarakenne, maisemakuva

Alue on maisemallisesti suurelta osin kangasmaastoa. Siihen liittyy myös pihapiiri sekä rantapeltä alueen eteläosassa.

Alueesta on tehty erillinen maisemaselvitys, joka on selostuksen liitteenä 5.

Tarvaala on osa *Itäisen Järvi-Suomen Keski-Suomen järvisuon*, karulla graniittisella kallioperällä lepäävien laajojen järviä ja polveilevien vesireittien sekä kumpuilevien moreenimaiden luoteesta kaakkoon suuntautunutta sokkeloa.

Jyväskylän – Laukaan tuntumassa on viljelyyn hyvin sopivia vaihtelevia savikkoalueita kalliokkojen ja harjustojen lomassa. Metsällä on suuri merkitys maisemakuvassa kaikkialla. Paikoin metsäkuvaa monipuolistavat kaskikulttuurin melko tuoreet merkit.

Suurmaisemallisesti alue sijoittuu maisemalliseen solmukohtaan, kolmen vesistöalueen risteykseen: alue rajautuu Saraaveteen ja Kuusveteen ja noin kilometrin päähän siitä kaakkoon sijoittuu Lievestuoreenjärvi.

Suunnittelualan pohjoispuolella maiseman hallitsevia piirteitä ovat jyrkästi järvelle viettävä maasto sekä mäntymetsävaltaisuus. Pohjoisosissa maisema on sulkeutunutta, joskin valoisa hongikko mahdollistaa näkymät etäämmällekin. Tilan pihapiiri sijoittuu alueen keskivaiheille. Eteläosan maasto viettää länteen loivemmin. Peltöalueet ovat tasaisia. Eteläosa on pääasiassa avointa maisematilaa, joskin pellon ja Tarvaalanvirran välissä on tiheä rantapuusto/pensastovyöhyke.

30.11.2020

Kuva 3: Länteen viettävää rинnettä (kuva: Minna Eskelinen 2019)

Pinnanmuodostus

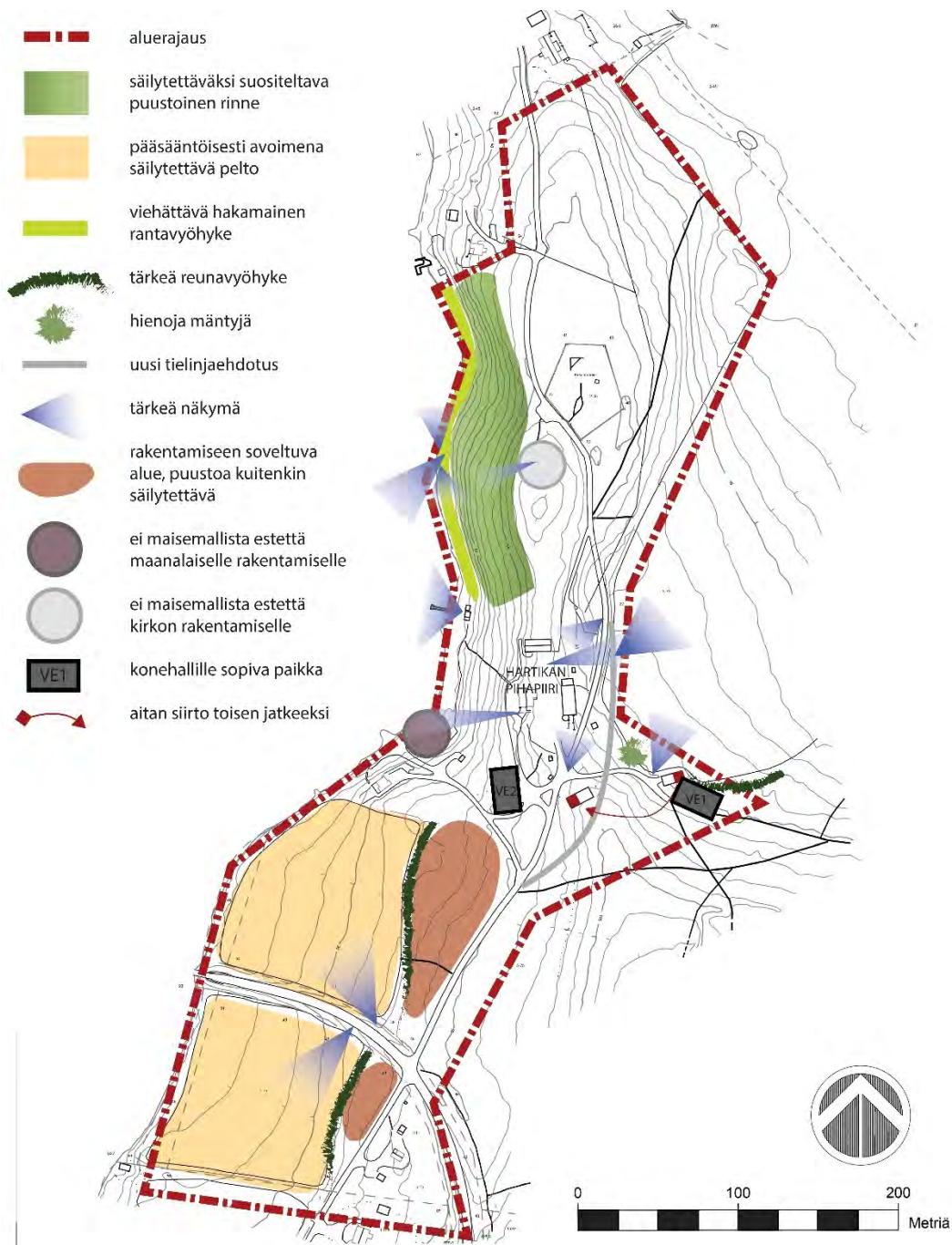
Kuva 4: Topografia (perustuu MML:n aineistoon)

Alueen korkein kohta on keskiosan pohjoispuolella. Laki kohoaa noin 99 metriä merenpinnan yläpuolelle. Keskiosassa sijaitseva pihapiiri sijoittuu myös varsin korkealla paikalle, noin 97 metriä merenpinnan yläpuolelle. Tarvaalanvirran korkeuslukema on 85 metriä (mpy). Eteläosan pellon ylempi reuna sijoittuu tasolle 91-92 metriä (mpy). Suhteelliset korkeuserot ovat suurimmat pohjoispuoliskolla: enimmillään 14 metriä järven pinnasta sitä rajaavan selänteen "laelle". Laajemmassa yhteydessä selänteen varsinainen lakialue sijoittuu tarkastelualueen ulkopuolelle (kaakkoispuolelle) selvästi vielä tätä korkeammalle.

30.11.2020

Maisemaselvityksen suositukset

Maisemaselvityksessä on määritelty säilytettäväksi suositellut alueen osat ja tärkeät näkymät, sekä nostettu esille maisemallisesti tärkeitä yksityiskohtia. Maisemaselvityksen analyysikartalla on otettu kantaa myös rakentamiselle soveltuviin alueisiin.

Kuva 5: Maisema-analyysi ja suositukset

30.11.2020

3.1.2 Luonnonympäristö

Luonnonympäristöä on aiemmin tutkittu vuonna 2006 Kuusveden rantaosayleiskaavan ja Kuhnaniemen-Tarvaalan yleiskaavan luonto- ja maisemaselvitysten yhteydessä.

Ranta-asemakaavaa varten on tehty oma luontoselvitys kesällä 2019. Selvitys on kokonaisuudessaan selostuksen liitteenä (Liite 3).

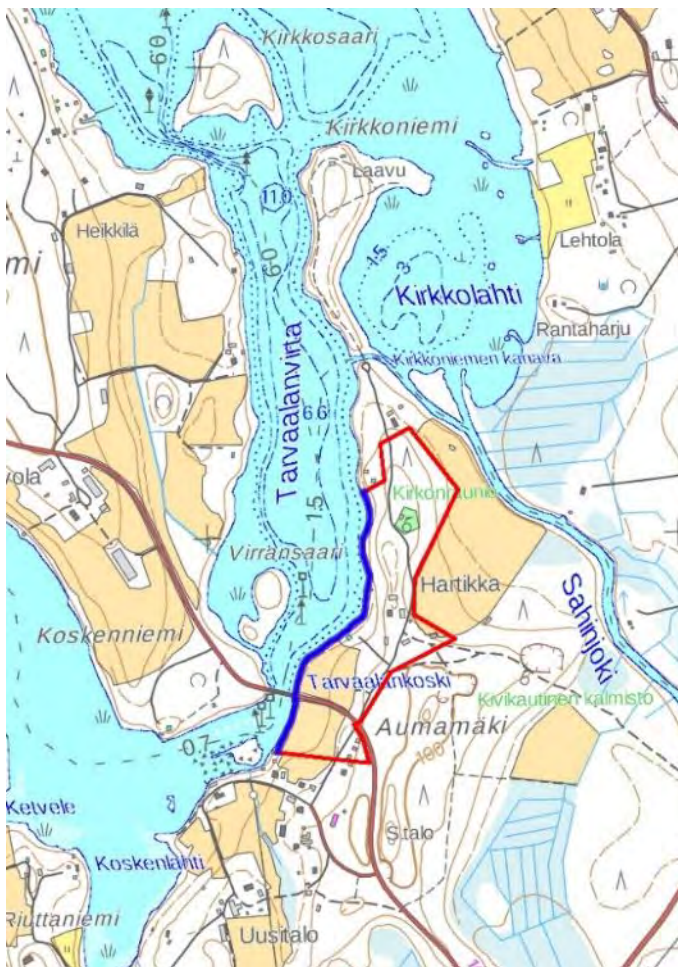
Vesiluonto

Vesistö- ja valuma-alue

Tarvaala kuuluu Kymijoen vesistöalueeseen ja sijaitsee kolmen eri valuma-alueen risteyskohdassa. Pääosin alue kuuluu Leppäveden-Kynsiveden alueeseen. Ränssintien eteläpuoliset alueet kuuluvat Saraaveden alueen ja Ylä-Suonteen valuma-alueisiin.

Kuusvesi

Kaava-alue sijaitsee *Kuusveden* Tarvaalanvirran rannalla. Vesistöllisesti aluetta rajaa lännessä Tarvaalanvirta ja Tarvaalankoski, pohjoisessa Sahinjokeen liittyvä Kirkkoniemen kanava. Rantaviivaa on 640 m.

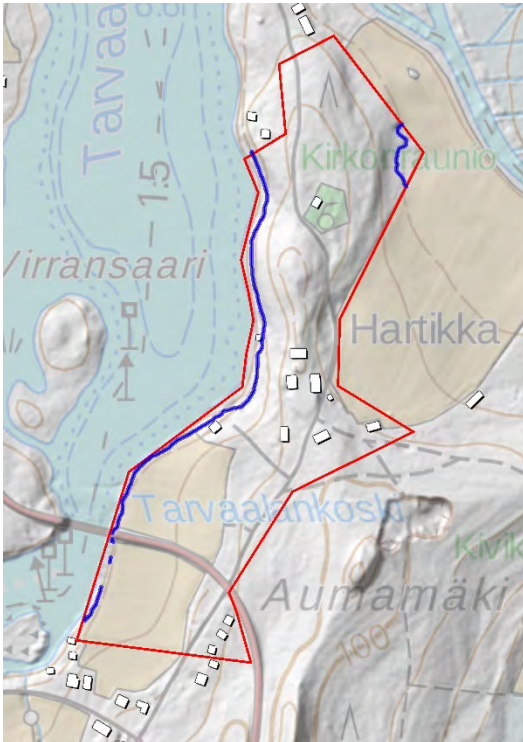

Kuva 6: Rantaviiva 640 m ja vesistöt

Kuusvesi on karu ja happamuudeltaan neutraali. Vedessä on lievää humusleimaa. Kuusvedestä vedet virtaavat Tarvaalankosken kautta Saraaveteen ja edelleen Vaajakosken kautta Päijänteeseen. Tarvaalankosken virta-alue on leveä, tasaisesti pyörteilevä niva. Kuohuvin ja kivisin osuus ulottuu Tarvaalansillalta alavirtaan. Koski on perattu, mutta kalataloudellisesti kunnostettu vuonna 2002.

30.11.2020

Alin suositeltava rakentamiskorkeus

Kuusveden keskimääräinen vedenkorkeus on touko - kesäkuussa +84.90 mpy. Vedenkorkeus on vaihdellut välillä +84.30 - +85.05 3v toistuvuudella (+85.30 /10v, +85.60 /50v)¹

Keski-Suomen ELY on antanut suosituksen alimmista rakentamiskorkeuksista vesistöjen rannoilla. Suositus perustuu oppaaseen [Tulviin varautuminen rakentamisessa – Opas alimpien rakentamiskorkeuksien määrittämiseksi ranta-alueilla, ympäristöopas 2014](#).

Suositus koskee vakituisia ja vapaa-ajan asuntoja. Suosituksen lähtökohtana on keskimäärin kerran 100 vuodessa tai kerran 50 vuodessa toistuva tulvakorkeus, johon lisätään tarvittavat lisäkorkeudet. Alin suositeltava rakentamiskorkeus tarkoittaa korkeustasoa, jonka alapuolelle ei tulisi sijoittaa kastuessa vaurioituvia rakenteita. Suosituksessa ei ole mukana harkinnanvaraista aaltoiluvaraa, joka tulee ottaa huomioon rakennuspaikkakohtaisesti.

Kuva 8: +86,7 m:n (N2000) korkeuskäyrä (suositus alimm. rakentamiskorkeudeksi).

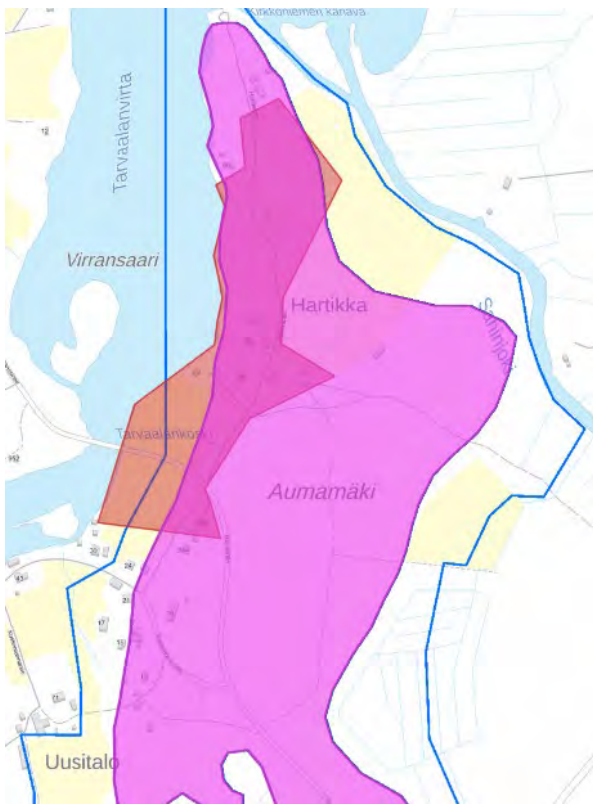
kunta	Järvi	HW1/50	HW1/100	Suositus alimm. rakentamiskorkeudeksi	
		N2000 (m)	N2000 (m)	N2000 (m)	N60 (m)
Laukaa	Kuusvesi		86,35	86,70	86,41
	Kynsivesi		89,30	89,50	89,21
	Leppävesi		82,45	82,85	82,55
	Peurunkajärvi		107,00	107,20	106,90
	Saraavesi		86,30	86,65	86,35
	Vatianjärvi		90,90	91,20	90,90

Kuva 7: Suositukset alimmista rakentamiskorkeuksista Laukaassa.

¹ Lähde: [www.ymparisto.fi http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/14/1143511001y/wqfi.html](http://www.ymparisto.fi/http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/14/1143511001y/wqfi.html)

30.11.2020

Pohjavesi

Alue sijoittuu lähes kokonaan Vuonteen pohjavesialueelle (0941013), joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Alueella ei havaittu eikä ole tiedossa lähteitä tai lähdeympäristöjä.

Kuva 9: Pohjavesialue vs. suunnittelualue. Kuvassa pohjavesialue on rajattu sinisellä ja varsinainen muodostumisalue korostettu lilalla. Suunnittelualue on väritetty punaisella.

Kasvillisuus

Laukaa sijaitsee eteläborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä, Järvi-Suomen kasvimaantieteellisellä alueella.

Selvitysalueen metsät ovat pääosin puustoltaan varttuneita tai uudistuskypsiä, harjualueen mäntykankaita. Vallitsevan latvuskerroksen muodostavat mänty ja kuusi, alikasvoksena kasvaa harvassa kuusta, koivua ja pihlajaa. Pensaskerroksessa tyypillisiä ovat kataja ja pihlaja. Kasvillisuus vaihtelee rinteiden yläosien puolukkatyyppin (VT) kuivahkoista kankaista mustikkatyyppin (MT) tuoreisiin mänty- ja kuusi-mänty-koivukankaisiin, joita on lähinnä rinteiden alaosissa sekä selvitysalueen itäosassa peltoihin rajoittuen. Puustoltaan nuoria, kuivahkoja mäntykankaita on lisäksi selvitysalueen eteläosissa.

Hartikan kirkkomaan ja kirkonraunion ympäristö on vanhaa metsää, jossa kasvaa järeitä, kilpi-kaarnaisia mäntyjä ja naavaisia kuusia.

Rehevämpää kasvillisuutta on pienellä alalla selvitysalueen koilliskulmassa peltoon rajoittuen. Käenkaali-mustikkatyyppin (OMT) lehtomaisen kuusikankaan kasvillisuus vaihettuu rehevimmillään käenkaali-oravanmarjatyyppin (OMaT) tuoreen lehdon kasvillisuuteen.

Varttuneen puuston vallitsevan latvuskerroksen muodostavat kuusi, mänty ja koivu, alikasvoksen kuusi ja koivu. Pensaskerroksessa kasvaa punaherukkaa, haapaa, pihlajaa ja kuusta. Kenttäkerros on kulttuurivaikutteinen, valtalajeja ovat käenkaali, oravanmarja ja metsäalvejuuri, muuta lajistoa mm. metsäimarre, metsäkorte ja puna-ailakki.

30.11.2020

Kuva 10: Selvitysalueen keskiosan mäntykankaalta avautuu näkymiä vesimaisemaan.

Kuva 11: Selvitysalueen pohjoisosassa vallitsevat tasaikäiset ja -rakenteiset mäntykankaat.

30.11.2020

Kuva 12: Tuoreita havu-lehtipuukankaita on etenkin selvitysalueen itäosissa.

Kuva 13: Lehtolaikun kasvillisuutta.

Kulttuurivaikutteista kasvillisuutta on tilan lähiympäristössä, peltojen reunamilla ja tienpientareilla. Tilan pihapiiriä ympäröivät koiranputkivaltaiset niittymäiset reuna-alueet. Torpan pohjoispuolella, harvakseltaan järeää mäntyä kasvavalla metsäkuviolla, on niittykasvillisuutta.

30.11.2020

Kuva 14: Pellot, pellonreunusmetsät ja tienpientareet ovat kasvillisuudeltaan kulttuurivaikutteista ympäristöä. Lupiini on levittäytynyt piennaralueille.

Rantapuustossa ja -pensastossa kasvaa koivua, mäntyä, kuusta, tervaleppää, korpipaatsamaa, kiiltopajua ja katajaa. Rannat ovat selvärajaiset ja niissä on nähtävissä järvenlaskun vaikutus.

Tarvaalankosken ja pellon väliin jäävät rantametsäkaistaleet ovat lehtipuuvaltaisia, pensastoisia, kasvillisuudeltaan kulttuurivaikutteisia reheviä lehtomaisia kankaita.

Kuva 15: Rantapuusto on koivuvaltaista. Rannassa on näkyvissä järvenlaskua edeltäviä rantamuodostumia.

30.11.2020

Metsätaloudellinen kunto

Pohjoisosan metsikön keski- ja itäosat

Alueen pohjoisosan metsä vaatii metsänhoitotoimenpiteitä.

Alueen itäosan pellon viereisen metsän kuusi- ja koivupuusto on yli-ikäistä ja osin lahoamassa; vuosittain kaatuu jo yksittäisiä lahovikaisia puita.

Muu alueen pohjoisosasta on mäntyvaltaista, ylitieää varttunutta kasvatusmetsää. Latvusten vihreä osuus on huolestuttavassa määrin vähentynyt (alle 25%) ja kasvu on hidastunut, pystyyn kuolevia puita on yhä enemmän.

Pohjoisosan metsikön länsipuolinen rinnealue

Rinnealue on mäntyvaltaista varttunutta ja ylitieää kasvatusmetsää. Latvusten vihreä osuus on huolestuttavassa määrin vähentynyt (alle 25%) ja kasvu hidastunut, pystyyn kuolevia puita on yhä enemmän. Tien varressa on kolhiintuneita puita, jotka haittaavat tien kunnossapitoa ja on poistettava. Samalla näkyvyys virralle paranee tiellä kulkevien kannalta (maisematie).

Metsänhoitosuunnitelmassa itäreunan peltoa vasten oleva puusto on määritetty uudistettavaksi ja muu pohjoisosan ylitieästä mäntymetsästä harvennettavaksi 25 – 30 %. Länsirinne on määritelty harvennettavaksi n. 25-30 %. Harvennuksen johdosta näkyvyys virralle paranee tiellä kulkevien kannalta (maisematie), rinne säilyy harvennuksesta huolimatta puustoisena.

30.11.2020

Eläimistö

Eläimistö on tyypillistä mäntykankaiden lajistoa. Alueen pesimälinnustoon kuuluu pääosin yleisiä havu- ja lehtisekametsien lintulajeja. Huomionarvoisia lajeja ovat männiköitä ja sekametsiä suosiva palokärki sekä pihapiirissä ja ranta-alueilla havaittu västäräkki. Töyhtöhyppä, kuovi ja naakka ovat peltoalueilla näkyvimmit lajit.

Tarvaalanvirran koski on merkittävä virtavesiympäristö ja kalojen vaellusväylä, jonka luontaisia saalislajeja ovat mm. taimen, harjus, säynävä, ahven, särki ja hauki. Rapukanta on heikko.

Nisäkäslajistoon kuuluvat minkki ja saukko.

Talvella sulana pysyvä virtapaikka on koskikaran talvehtimisaluetta sekä kevään ensimmäisten muuttolintujen levähdysaluetta. Linnustoon kuuluvat mm. kalalokki, naurulokki, kalatiira, isokoskelo, sinisorsa, telkkä, laulujoutsen ja rantasipi. Suunnittelualueen rantojen pesimälinnustoon kuuluu silkkiuikku.

Luonto- ja lintudirektiivilajit sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit

Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista Tarvaalanvirran eläimistöön kuuluu saukko. Erilaisissa vesiympäristöissä viihtyvän saukon pesä on rantatörmien onkaloissa, rantakivikoissa tai puunjuuriston muodostamissa onkaloissa, usein jokien rannoilla.

Selvitysalueen linnustoon kuuluvat seuraavat huomionarvoiset lajit, jotka ovat lintudirektiivilajeja (DIR), valtakunnallisesti uhanalaisia (VU, vaarantunut laji) tai silmälläpidettäviä (NT) lajeja:

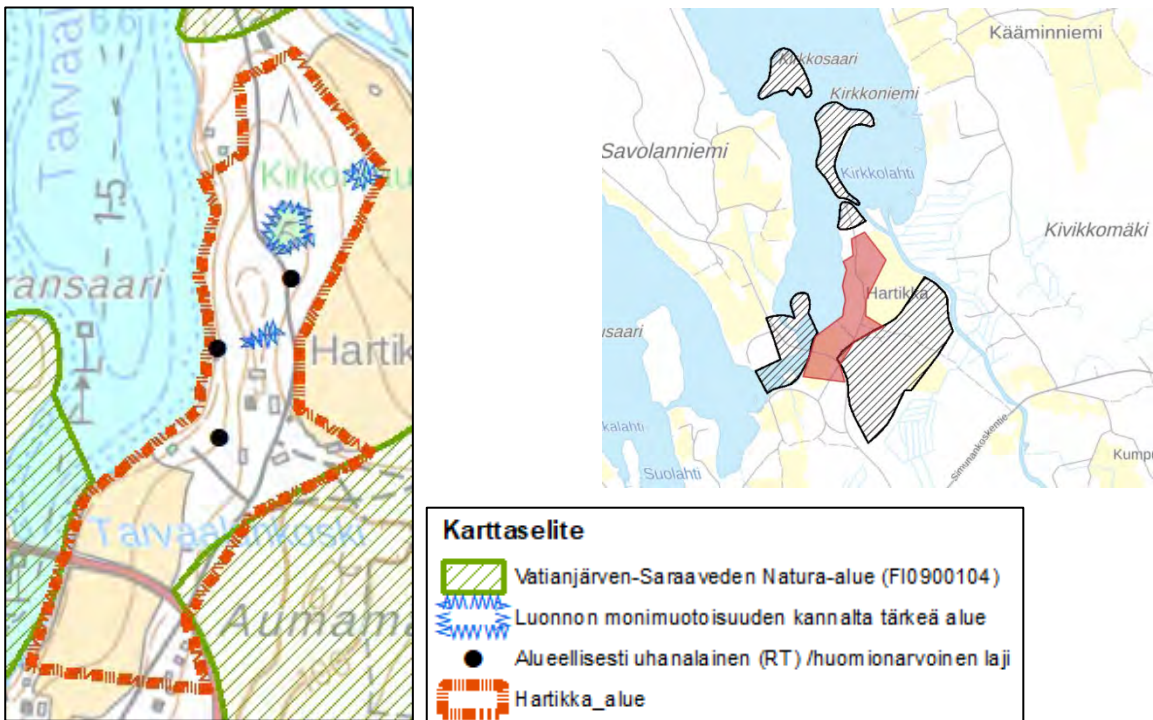
- Isokoskelo (*Mergus merganser*) DIR, NT; ruokaileva
- Kalatiira (*Sterna hirundo*) DIR; ruokaileva
- Koskikara (*Cinclus cinclus*) DIR, VU; talvehtii Tarvaalankoskessa
- Kuovi (*Numenius arquata*) NT; peltojen pesimälintu
- Palokärki (*Dryocopus martius*) DIR; mäntykankaat
- Västäräkki (*Motacilla alba*) NT; pihapiirit ja rannat

Hartikantien itäpuolella, pellolle menevän tien pohjalla, on alueellisesti uhanalaisen (RT) kyläkellukan (*Geum urbanum*) kasvupaikka. Lisäksi selvitysalueelta tavattuja huomionarvoisia kasvilajeja ovat Hartikan pihapiirissä havaitut mali/koiruoho (*Artemisia absinthium*) ja pikkutakiainen (*Arctium minus*).

Arvokkaat luontokohteet

Selvitysalue rajautuu useasta kohdin Vatianjärven–Saraaveden alueen Natura 2000 –alueeseen, ja se kuuluu kokonaisuudessaan Rautalamminreitti Kuhankosken yläpuolisessa vesistöissä (MUU090023) koskiensuojelualueeseen. Lisäksi selvitysalueella on pienialaisia, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä metsäkohteita. Selvitysalueella ei ole valtakunnallisiin suoje-luohjelmiin kuuluvia kohteita, luonnonsuojelualueita eikä luonnonsuojelulain (LSL 29 §), metsälain (Metsäl 10 §) tai vesilain (VL 2 luku 10§ ja 11 mukaisia suojeltuja luontotyyppejä.

30.11.2020

Kuva 16: Hartikan ranta-asemakaava-alueen luonnon arvokohteet, oikealla ylhäällä Natura-alueet laajemmin.

Vatianjärven-Saraaveden alue (FI0900104) on sisällytetty Natura suojelualueverkostoon luontodirektiivin perusteella (SAC-alue). Alueen pinta-ala on 394 ha. Natura-alue on moniosainen kohde, josta suunnittelualueeseen rajoittuvat Tarvaalankoski sekä Tarvaalan alueella olevat harjumuodostumat Kirkkoniemi ja Aumamäki.

Kirkkoniemi-Kirkkosaari on Metsähallituksen luonnonhoitometsää. Aumamäellä on luonnonsuojeluarvon lisäksi kulttuurihistoriallista merkitystä, sillä sen aumanmuotoista kumpareta on muinoin pidetty kokoontumispaikkana. Koskien luonnontilaisuuteen on aikoinaan vaikuttanut uittotoiminta.

Kuva 17: Tarvaalankoski kuuluu Vatianjärven-Saraaveden Natura-alueeseen.

30.11.2020

Luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoisia kohteita:

- Lehtolaikku (0,06 ha) selvitysalueen koilliskulmassa. Pääosin tuoretta kuusilehtoa, kasvillisuudeltaan kulttuurivaikutteinen.
- Hartikan kirkkomaan vanha metsä. Mänty-kuusikangasta.
- Niittykasvillisuutta ja laidunvaikutteista metsää (0,06 ha) Hartikan pihapiirin pohjoisrajalla.

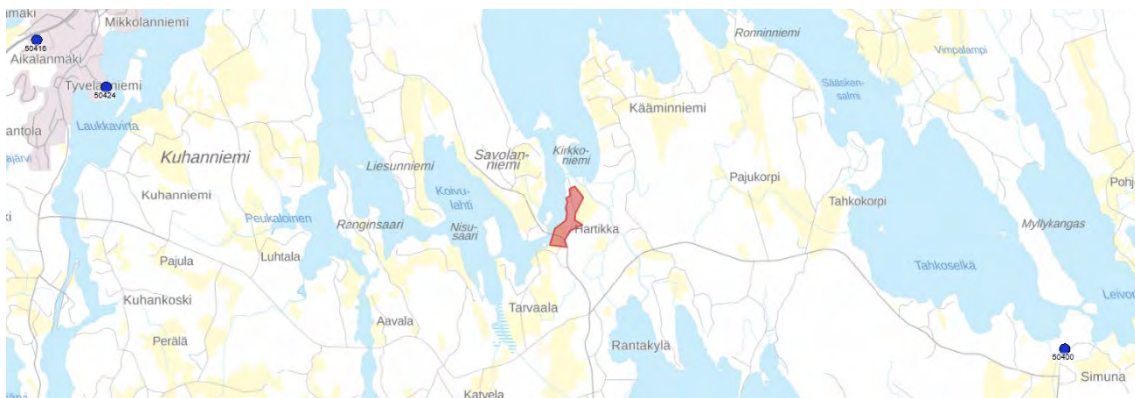
Kansallisesti tärkeät lintuvedet

Lähialueen vesistöt kuuluvat kansallisesti tärkeisiin lintuvesiin (FINIBA kohde Lievestuoreenjärvi – Kuusvesi (nro: 261 aluekoodi: 610140)).

3.1.3 Pilaantuneet maa-alueet

Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) mukaan alueella ei ole pilaantuneita kohteita. Aineisto on päivitetty 25.1.2018.

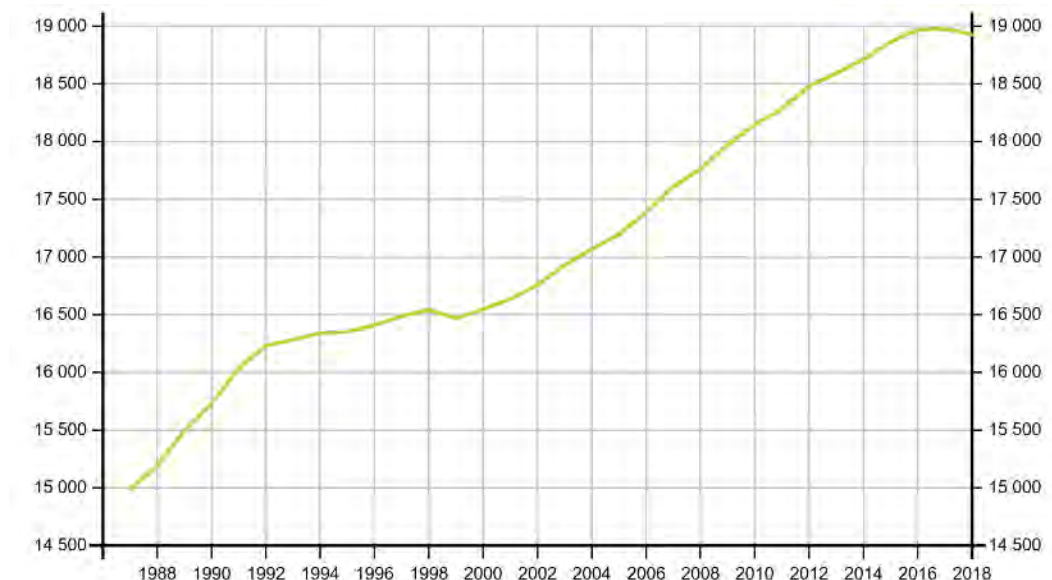
Kuva 18: Lähimmät PIMA-kohteet (Karpalo)

30.11.2020

3.1.4 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys

Esinelöydöksiä Hartikan alueelta on jo kivikauden ajalta 6500 eKr. Tieto torpasta löytyy vuoden 1690 asutuskirjoista yhtenä Laukaan vanhimmista asuinpaikoista. Itsenäinen tila Hartikan torpasta tuli 1920 – luvulla. Päärakennus on asuinkäytössä.

Kuva 19: Laukaan kunnan väkiluku 1987 - 2018

Yhdyskuntarakenne

Alue on haja-asutusaluetta.

Asuminen

Alueen päärakennus on asuinkäytössä.

Palvelut, työpaikat, elinkeinotoiminta

Tarvaalan alueella on tarjolla palveluja:

- Kyläkauppa
- Ravintola
- Vannesahausta ja puutavaranmyyntiä
- Mökkivuokrausta
- Eläinhoitoa
- Kalastuksen ohjelmapalveluja
- Suunnittelupalveluja
- Taksi- ja inva-kuljetuspalveluja
- Traktoriurakointia, puunajoa ja aurauspalvelua
- Rakennusremonttipalvelua ja polttopuita
- Yksityinen kotimuseo (Hartikan torppa)

Laukaan keskustan palvelut ovat 15 minuutin ajomatkan päässä.

Virkistys

Kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevassa Kirkkoniemessä on uimaranta, tulentekopaikat ja Metsähallituksen laavu, jossa voi yöpyä.

30.11.2020

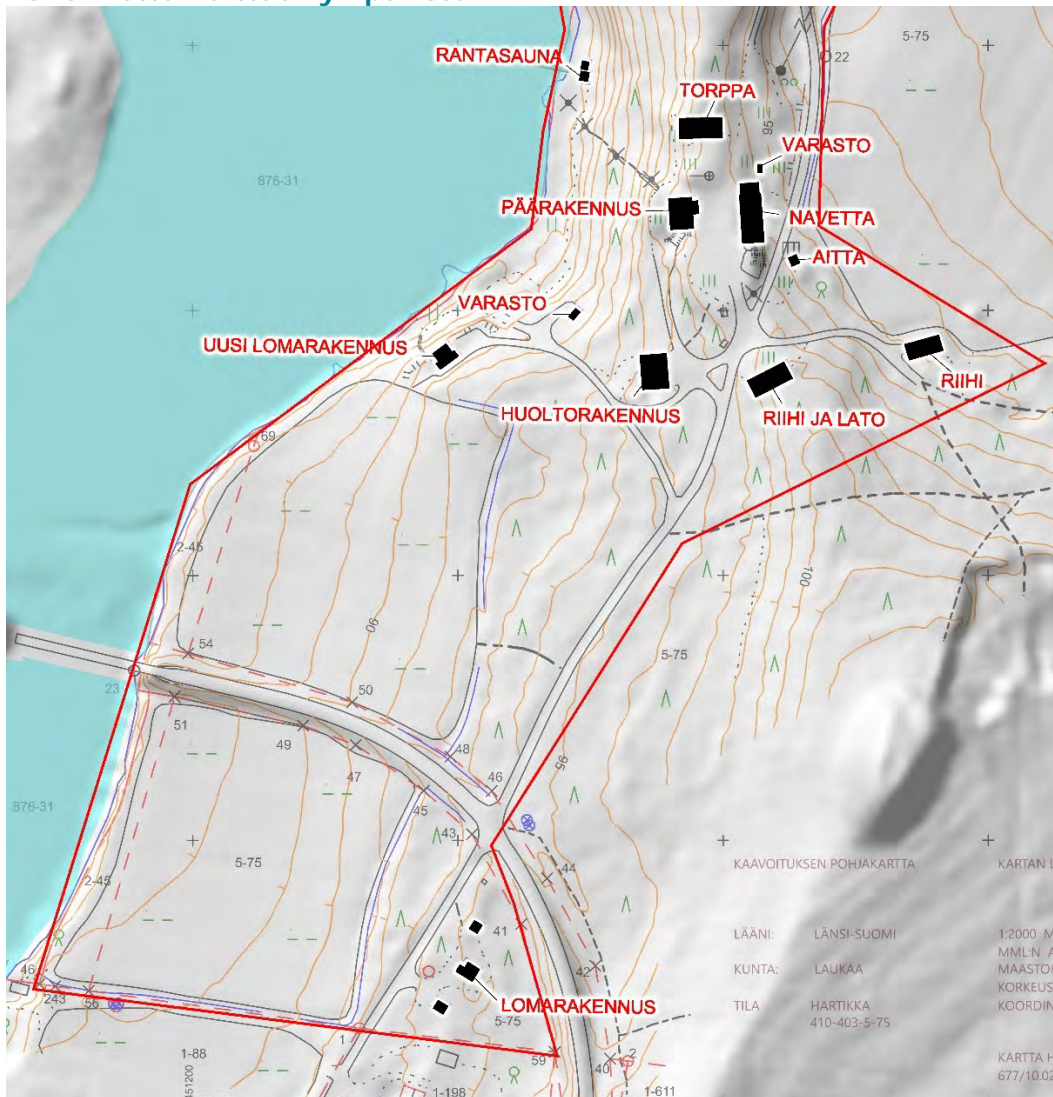
Liikenne

Kaava-alueen eteläosan kautta kulkee tie nro 16762 Ränssintie. Tien liikennemäärä on 175 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Kaava-alueella on Hartikantie. Tietä kuljetaan kaava-alueen läpi Kirkkoniemeen.

Hartikan tilan asiakaspaikoitus on pihapiirissä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Kuva 20: Alueen rakennukset

Kaavan liikenteellisiä vaikutuksia on arvioitu sivulla 75.

30.11.2020

Hartikan torppa

Kaava-alueelle sijoittuu Hartikan torppa, joka on yleiskaavalla suojeltu paikallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde. Hartikan torppa piha-alueineen on huomioitu myös Museoviraston [valtakunnallisessa muinaisjäännösrekisterissä](#).

Kuva 21: Torppa

Tieto torpasta löytyy vuoden 1690 asutuskirjoista yhtenä Laukaan vanhimmista asuinpaikoista. Se on entinen Kuusveden sepän torppa.

Kuva 22: Torpan pääty

Hartikan tilan pihapiiri on kauniissa maisemassa korkean ja kapean mäkiharjanteen päällä lähellä Tarvaalanvirtaa metsän ja pellon rajalla. Jo kivikauden ihmiset löysivät Hartikan esinelöydösten perusteella 6500 eKr. Hyvät metsästysmaat ja kalavedet houkuttelivat asettumaan aloilleen.

Kihlakunnanoikeus määräsi v. 1690, että kosken rannalla olevan sepän torpan omistusoikeus kuului suhteellisesti Kuusveden kylän kaikille taloille.

Perimätiedon mukaan Hartikan suku oli Pohjan Tornioista ja ensimmäinen asukas oli seppä, joka oli tunnettu suurena poppamiehenä. Ilmeisesti seppä harrasti sivutyönään sairaiden parantamista. Vuona 1727 torpparina mainitaan seppä Juhani Hartikka. Isojaossa torppa jäi Niemelän virkatalolle, jonka jälkeen "torppakontrahti" siirtyi Tahkokorven tilalle. Torpparivapautuksen aikaan Hartikasta tuli itsenäinen tila 1920-luvulla.

30.11.2020

Vanhan hirsirakennuksen päädyssä on savupiirtti 1600/1700-luvulta. Itäpääty on rakennettu 1800-luvulla. Alunperin rakennuksessa oli läpikuljettava kuisti, johon rakennettiin keittiö ja suljettu eteinen 1900-luvun puolella. Matalalla hirsitorpalla on kivijalka ja maapohja sekä satulamainen aaltopeltikatto. Pihamaan läpi kulkee entinen papintie, jota pitkin oletetaan Pietari Brahenkin kulkeneen kirkossa vieraillessaan.

Torpassa asuttiin vuoteen 1962 saakka, jolloin valmistui nykyinen asuttu päärakennus. Pihapiirissä on lisäksi navetta ja varastorakennuksia. Savupiirttiä entisöitiin ja esineistöä kerättiin erityisesti 1990-luvulla. Vuonna 2003, uuden omistajan myötä, torpan itäpääty entisöitiin ja museon esineistöä asetettiin esille. Museo on yksityinen kotimuseo, jota esitellään sopimuksen mukaan².

Kuva 23: Pihapiiri; päärakennus, torppa ja navetta

Kuva 24: Lomarakennus rannalla

² Lähde: Laukaan historia I s. 232, Kari Rahkola 2004, Keski-Suomen museo/ Osmo Kaitalehto 14.6.1983.

30.11.2020

Kuva 25: Rantasauna

Kuva 26: Navetta ja riihi

Kuva 27: Navetta

30.11.2020

Muinaismuistot

Kaavoitettavalla alueella tunnetaan useita Muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä:

Hartikka, historiallinen kirkonpaikka ja hautausmaa, mj.tunnus 410500001
www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.410500001

Kirkkoniemi A, esihistoriallinen pyyntikuopastoalue, mj.tunnus 410010034
www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.410010034 Pyyntikuopastoalueeseen sisältyy alakohteina Hartikan tie, kivirakenne sekä Hartikan hiilimiilu

Tarvaalankoski, kivikautinen asuinpaikka, mj.tunnus 410010048
www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.410010048

Hartikka, kivikautinen hautausmaa ja asuinpaikka, mj.tunnus 410010020
www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.410010020

Kiinteistä muinaisjäännöksistä erityistä merkitystä on Hartikan kirkon ja hautausmaan raunioilla sekä valtakunnallisesti merkittävällä kivikautisella Hartikan punamultakalmistolla, jonka alue ulottuu kaava-alueen kaakkoisreunalle.

Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi on kaava-alueella vanha Hartikan torppa. (Käytössä oleva 1600-luvun asuinpaikka, muu kulttuuriperintökohde, mj.tunnus 1000037871
www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000037871)

Tarvaalankoski

Tarvaalankosken itäpuolella olevan pellon pohjoislaidalla, Hartikan talon eteläpuolella, sijaitseva asuinpaikka. Paikka on luoteeseen viettävä pelto, jonka yläosasta, hiekkaisesta reunasta metsän läheltä on löydetty saviastianpaloja.

Kuva 28: Kohteen sijainti (kuva virtuaalimallista)

30.11.2020

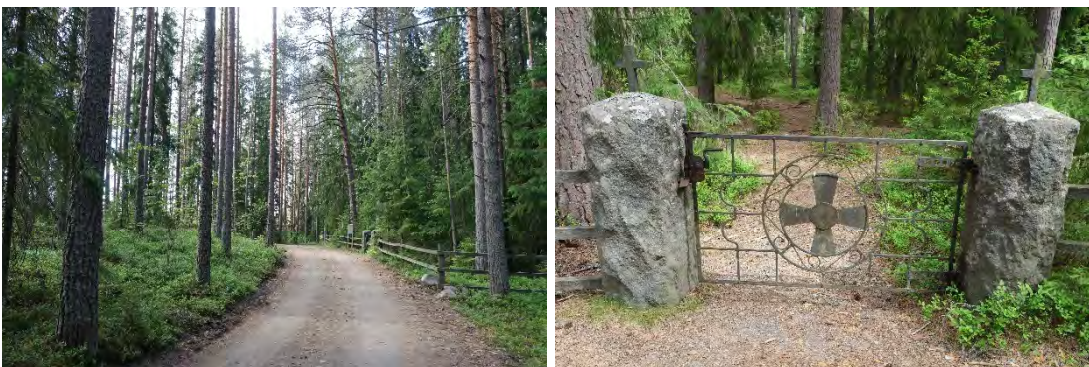
Kuva 29: Valokuva pellolta

Kohde inventoitiin kesällä 2019 alueen arkeologisen selvityksen yhteydessä (liite).

Hartikan kirkko

Laukaan ensimmäinen kirkko, ns. Hartikan hirsisalvottu kirkko on oletettu rakennetuksi v. 1593 tienoilla. Uusi kirkko rakennettiin v. 1685, jolloin vanha kirkkorakennus hylättiin. Vanha kirkko oli kuitenkin pystyssä vielä v. 1750. Nykyisin ensimmäisestä kirkosta on jäljellä enää yksi nurkkasalvos, joka on dendrokronologisen ajoituksen perusteella Keski-Suomen vanhin puurakennuksen jäännös. Ajoituksen perusteella rakennukseen käytetyt puut on kaadettu välillä v. 1589-1591, mikä tukee aikaisempaa olettamusta kirkon rakennusvuodesta.

Kuva 30: Hartikan kirkkomaan on rajattu puisella aidalla. Hartikan kirkkomaan portti.

30.11.2020

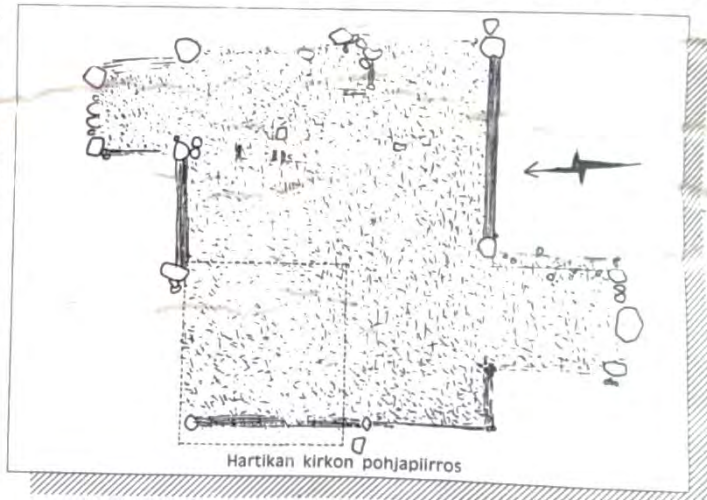
Tällä paikalla sijaitsi Laukaan ensimmäinen kirkko, jota sittemmin alettiin kutsua HARTIKAN KIRKOKSI. Kirkko rakennettiin 1500-luvun viimeisellä vuosikymmenellä Laukaan seurakunnan perustamisen aikoihin (1593).

Tämä paikka, Tarvaalankosken (silloisen Laukaanvirran) suvannon itäpuolisella harjanteella, oli erinomaisten vesiyhteyksien varrella. Kirikkaat, avarat vedet kesäisin ja jäätiet talvisin kokosivat kirkkoväen suoraan pitäjän eri osista.

Hartikan kirkko jäi pois käytöstä Laukaan toisen kirkon valmistuttua vuonna 1685 ja lahosi paikoilleen lukuunottamatta luoteisnurkan salvosta, jota on säilynyt kuusi hirsikertaa.

Säilyneestä nurkkauksesta nähdään, että se on veistetty kehittyneemmällä tavalla kuin talonpoikaistalot yleensä. Rakennusmestarina on ollut joku kirkkojen tai muiden julkisten rakennusten tekoon perehtynyt mies, ja rakennus on tästä päätellen alun pitäen suunniteltu kirkoksi.

Kirkon pohjakaava voidaan helposti rekonstruoida säilyneiden nurkkahirsien avulla. Runkohuone oli rakennettu

tu ajan tavan mukaan itä-länsisuuntaan, se oli leveydeltään 9½ m ja pituudeltaan 12½ m.

Pohjoissivustan itäpäässä on ollut 3 x 2½ m:n kokoinen ulkonema, sakaristo. Eteläisivustan länsipäässä taas on ollut 3½ x 4 m:n asehuone, jossa oli myös kirkon sisäänkäynti. Kuoron kohdalla runkokuoneen itäpäässä on vielä säilyneenä joitakin sen pohjakiviä. Oven edessä ollut kynnyskivi on edelleen havaittavissa.

Kirkon alla on ollut useita hautoja. Ympäröivällä kunnalla on monen 1500- ja 1600-luvuilla eläneen laukaalaisen viimeinen leposija.

Kirkon jäännösten kaivauksissa saatiin joukko esinelöydöksiä. Näistä arvokkain oli kirkon tuuliviirillinen harjaristi, joka löydettiin alttarin kohdalta. Risti on raudasta taottu ja ristin yläosan keskikohtaan on kierretty vapaasti liikkuva tuuliviirin varsi, johon on kiinnitetty viirinä toiminut linnunkuva - Hartikan kirkonkukko. Hartikan ristiä käytetään edelleenkin Laukaan seurakunnan symbolina.

Kirkkomaalla oleva kirkonkello katok-

sineen saatiin lahjoituksena keräysvaaroin vuonna 1993 paikkakuntamme 400-vuotisjuhlassa. Kirkonkellosta on lisätietoa kirkkomaalla olevaan kiveen kiinnitetyssä laatussa.

Kirkkomaan siisteydestä ja hoidosta

huolehtivat Tarvaalan kyläläiset ja Laukaan seurakunta.

Vuositain on tapana pitää kirkkomaalla kaksi kirkkomaajuhlaa, kesähartaus heinä-elokuun vaihteessa ja jouluhartaus jouluaattona.

**Tervetuloa seurakuntamme
merkittävään ja
historialliseen paikkaan!
Jumala kulkusi siunatkoon!**

LAUKAAN SEURAKUNTA

Kuva 31: Esite kirkkomaan rauniolla

Kohde inventoitiin kesällä 2019 kaava-alueen arkeologisen selvityksen yhteydessä (liite).

30.11.2020

Hartikan kirkon ja hautausmaan historia ja kulttuurihistoriallinen merkitys³

Laukaan seurakunnan perustamisvuotta ei ole ajoitettu asiakirjalähteiden avulla. Sen vuoksi seurakunnan perustaminen sijoitetaan Hartikan kirkon rakennusvuoden ja kirkkoherrakunnan toimintavuoden perusteella vuoteen 1593.

Ensimmäinen kirkkoherra oli Ericus Marci eli Eerik Markunpoika Finne (1593)-1605. Maininnat kirkkoherra Eerikistä löytyvät vuoden 1593 asiakirjoista. Sääksmäen kihlakunnan voudin tileihin merkittiin hänelle maksettu papinvero. Samana vuonna kirkkoherra allekirjoitti Uppsalan kirkolliskokouksen päätösasiakirjan, jossa luterilainen oppi julistettiin Ruotsin valtakunnan uskonoksi.

Laukaalaiset kuuluivat Sysmän seurakuntaan vuoteen 1560 saakka ja tämän jälkeen Rautalammen seurakuntaan aina Laukaan seurakunnan itsenäistymiseen saakka.

Kirkon rakentamiseen käytetyt puut kaadettiin vuosina 1589-1591. Hartikassa sijainnut ensimmäinen kirkko oli käytössä sata vuotta ja hylättiin, kun uusi kirkko valmistui Pellosniemelle vuonna 1685. Hartikan kirkko jäi sen jälkeen raunioitumaan.

Hartikan kirkon rakentaminen sijoittuu kirkkopoliittisesti kiinnostavaan ja samalla epävakaiseen aikaan. Keskiajalla koko Suomi kuului Turun hiippakuntaan. Reformaation jälkeen itäinen osa erotettiin Viipurin hiippakunnaksi vuonna 1554. Laukaa kuului itäiseen hiippakuntaan, jonka hallinnollinen keskus sijaitsi Viipurissa vuoteen 1721 saakka. Hiippakunnan perustamisesta Laukaan kirkon rakentamiseen on alle 40 vuotta. Laukaan emäseurakunnan perustaminen liittyy kirkkoorganisaation vahvistamiseen valtakunnan reuna-alueilla ja syvemmällä sisämaassa. Luterilaisen kirkon vahvistuvaan asemaan viittaavat kirkon raudasta taotun harjaristin koristeeksi toteutettu lintuaihe, joka on tulkittu Lutherin joutseneksi. Myös ensimmäisen kirkkoherran allekirjoittama Uppsalan kirkolliskokouksen kokouksen päätösasiakirja osoittaa seurakunnan sitoutumiseen luterilaiseen uskontoon.

Hartikan kirkko raunioitui vuosisatojen kuluessa. Kohde säilyi käyntikohteena. Tästä on osoituksena matkailijoiden merkinnät raunioituneisiin hirsiseiniin. Laukaan kirkkomuseossa esillä olevassa hirrestä löytyy merkintöjä sekä kaiveruksia 1800-luvun jälkipuolelta.

Suomen varhaiset kirkot ovat vajaasti säilyneitä ja niiden ajoitukset ovat summittaisia. Varhaiset puukirkot voidaan jakaa ulkonevalla kapealla kuorilla varustettuihin, suorakaiteen muotoisiin pohjaratkaisuihin sekä suorakaiteen muotoisiin kirkkoihin, joissa ei ole ulkonevaa kuoria. Kirkkojen runkokuoneen koko on 8-14 x 9-23 metriä.

Laukaan kirkon pohjakaava, koko ja rakennustekniikka liittyy suorakaiteenmuotoisiin kirkkoihin, joissa ei ole ulkonevaa kuoria. Suorakaiteen muotoinen pohjakaava, pohjoispuolella sijaitseva sakasti ja eteläpuolella sijaitseva asehuone on tyypillistä tälle kirkkotyypille.

Kirkkotutkimuksen valossa Laukaan kirkko on varhaisimpia reformaation jälkeen rakennettuja puukirkkoja. Laukaata aikaisempi on vain Helsingin Vanhankaupungin kirkko vuodelta 1553.

1500-luvun kirkot

Reformaation jälkeinen aika 1500-luvun osalta vaikuttaa nykytutkimuksen valossa erittäin niukalta niin kirkkojen rakentamisen kuin sisustamisen osalta. Kirkkoja rakennettiin vähän ja interiöörimaalauksista on säilynyt Isonkyrön kirkon vuoteen 1560 ajoitettu maalaussarja. Seurakuntien asiakirja-aineistot yleistyvät vasta 1600-luvun puolivälissä. Taantumana syynä pidetään Kustaa Vaasan kirkkoreduktiota, jonka köyhdyttämällä seurakunnilla ei ollut toimintaresursseja.

³ Miikka Kumpulainen

30.11.2020

Kirkkojen ja niiden irtaimiston osalta tyydyttiin käyttämään ja säilyttämään jo olemassa olevia toimintaympäristöjä.

Puisten kirkkorakennusten rakenteita tai rakenteiden osia tai maan sisästä löytyneitä rakennusten pohjia, jotka kuuluisivat 1500-luvun jälkipuoliskolle, ei tunneta muita kuin Hartikan kirkon rauniot. Koko tuon aikainen Suomi (Turun ja Viipurin hiippakunnat) näyttäytyvät näissä suhteissa valkoisena karttana.

Suomen seurakunnissa ja kappelikunnissa käynnistettiin keskiajan varsin intensiivisen rakentamisjatkumon puitteissa ajallisesti viimeisimmät rakennushankkeet Keminmaalla ja Närpiössä, molemmissa varmuudella 1550-luvulla. Ne lienevät molemmat jääneet kesken, mutta joka tapauksessa tulivat runkokuoneet seinien osalta valmiiksi. Vuotta 1560 voi pitää Suomen keskiajan kirkkojen kivirakennuskauden loppupisteenä.

Puukirkkojen osalta vuoden 1560 tienoilla Suomessa oli noin 150 seurakuntaa ja kappeliseurakuntaa. Yhteensä 86 paikkakunnalla oli kivistä keskiajan puolella rakennettu runkokuone, kun taas kivirakennushanke jäi kivisen sakariston rakentamisen tasolle 18 paikkakunnalla. Siten Suomessa elettiin puukirkkojen maailmassa noin 65 seurakunnassa ja kappelikunnassa vuoden 1560 tienoilla. Niiden määrä nousi jonkin verran vuoteen 1600 mennessä, muttei kyllä kovin paljon - enintään muutaman kymmenen. Näiden joukkoon kuuluu Laukaa, josta on ainoana fyysisiä merkkejä maassa.

Hartikan kirkon jäännöksiä voi pitää ainutlaatuisena Suomen hävinneiden puukirkkojen ja niiden jäännösten joukossa.

Kirkon nykyinen ympäristö on vakiintunut viimeisen sadan vuoden aikana metsäiseksi raunio-alueeksi. Rauniot ja hautausmaa tarvitsevat metsäisen tilan ympärilleen, jotta kohteen historiallinen luonne ja paikan arvostuksen kokeminen voidaan turvata. Lisäksi kirkonraunioiden ympärillä on esihistoriallinen pyyntikuoppa-aluekokonaisuus, joka ulottuu pohjois- eteläsuunnassa aina Kirkkosaaresta melkein Hartikan torppaan saakka.

30.11.2020

Kirkkoniemi

Tarvaalanvirran niskassa on vesistöön pistävän pohjois-eteläsuuntainen harju (pääosaksi luonnonhoitometsää). Noin 15 pyyntikuopalta vaikuttavaa kuopannetta 600 m matkalla Kirkkoniemen pohjoiskärjestä Hartikan kirkonpaikalle. Lähimmät kuopat ovat kirkonpaikalta noin 100 m pohjoiseen.

Koepistoin on todettu kuopat ilmeisesti pyyntikuopiksi. Paikkakunnalla ne yhdistetään kirkon paikkaan ja niitä pidetään hautoina. Kuopat ovat noin 1,5-2 m läpimitoiltaan, ja niiden ympärillä on kehävallit.

Kuva 32: Maallikon silmin kuoppia ei ole helppo tunnistaa.

Kohde inventoitiin viimeksi kesällä 2019 kaava-alueen arkeologisen selvityksen yhteydessä (liite).

30.11.2020

Hartikan kivikautinen punamultakalmisto ja asuinpaikka⁴

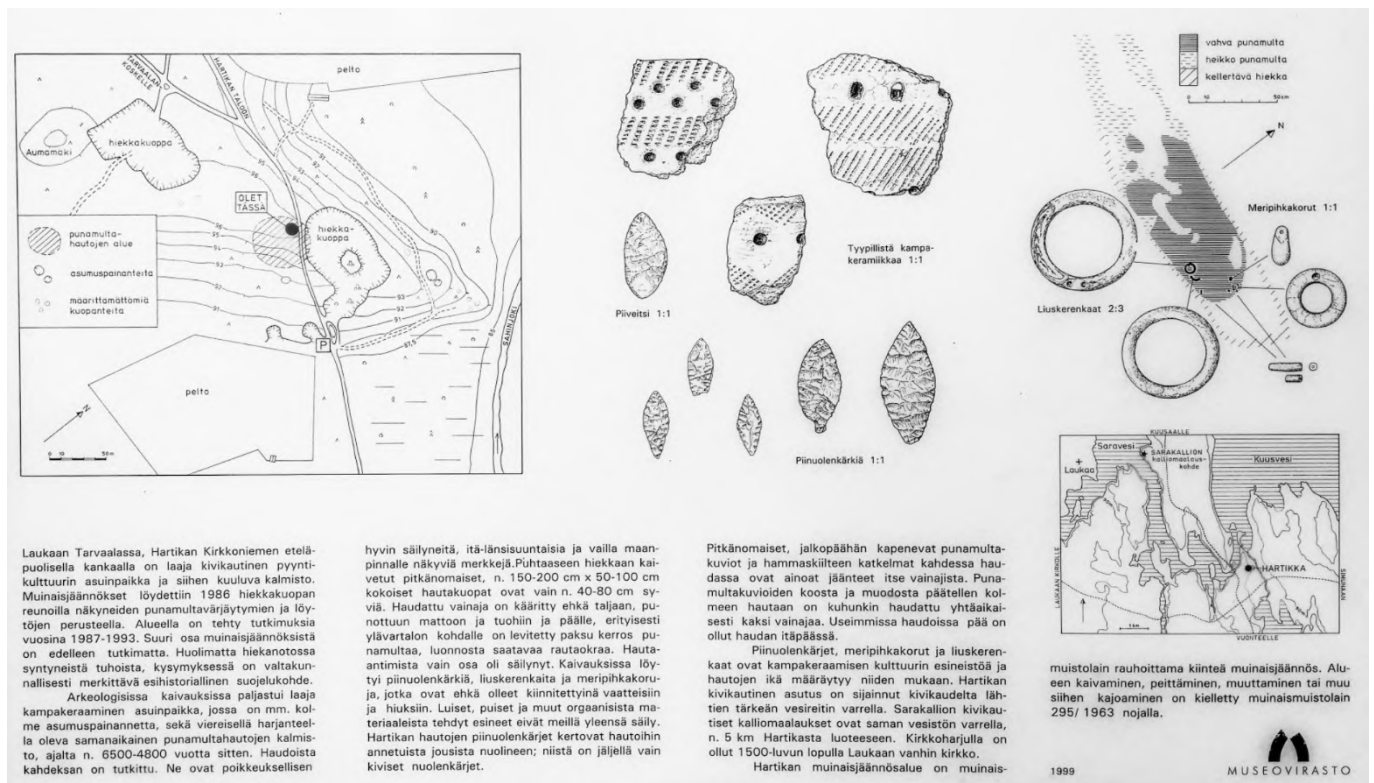
Valtakunnallisesti merkittävä kivikautinen asuinpaikka ja kalmisto sijaitsee Tarvaalanvirran eteläpuolella, Kuusveden lasku-uoman rannalla, Kuusveden ja Lievestuoreenjärvestä tulevan Sahijojoen yhtymäkohdassa, moreeniharjun keskikohdalla olevalla niemikkeellä, sen pohjois-, itä- ja etelä-lounaisrinteillä.

Harjanteen itäpäässä, mäntyvaltaisessa kangasmetsässä on laaja asuinpaikka ja punamultahautakalmisto (vähintään 15 todettua hautaa, joista seitsemän on kokonaan tai osaksi tutkittu vuosina 1987-1991).

Keskellä aluetta oleva hiekkakuoppa on tuhonnut sekä asuinpaikkaa että kalmistoa. Niemekkeen kaakkoiskärjessä erottuu ainakin kaksi selvää laakeaa asumuspainannetta. Kolmas on niemekkeen eteläreunalla kalmistoalueen alapuolella.

Asuinpaikan ja kalmiston ja niiden suoja-alueen rajat on 17.6.1996 vahvistettu Keski-Suomen ympäristökeskuksen päätöksellä.

Paikalle on pystytetty vuonna 2000 Museoviraston informaatiotaulu.

Kuva 33: Informaatiotaulu

⁴ Miikka Kumpulainen

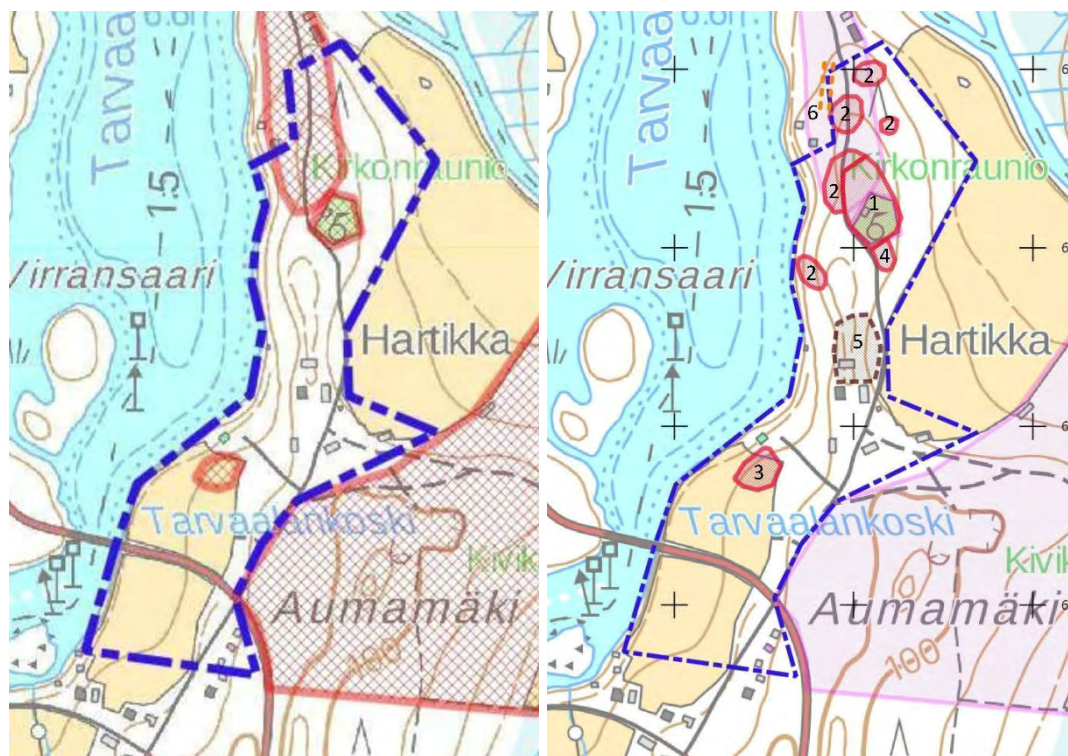
30.11.2020

Arkeologinen inventointi 2019

Kaavaa varten on alueella kesällä 2019 tehty arkeologinen inventointi (Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy). Inventointiraportti on kaavaselostuksen liitteenä 5.

Tulokset

Inventoinnin tuloksena täydennettiin / tehtiin uusia havaintoja kaikkiaan kuudesta eri kohteesta. Aiemmin tunnettujen kohteiden, Hartikka (kirkkomaa), Tarvaalankoski ja Kirkkoniemi A rajausta voitiin maastohavaintojen perusteella tarkentaa. Alueella havaitut uudet kohteet, hiilimiilu, torppa ja kiviäita, liittyivät todennäköisesti alueen nuorempaan maankäyttöön ja asutukseen. Hiilimiilu on sinänsä mielenkiintoinen, sillä Hartikan torpassa tiedetään harjoitetun sepän toimintaa, missä on hiiliä tarvittu. Lisäksi torpan historiallisesta pihapiiristä löydettiin kuonan kappaleita, mikä myös viittaa pajatoimintaan.

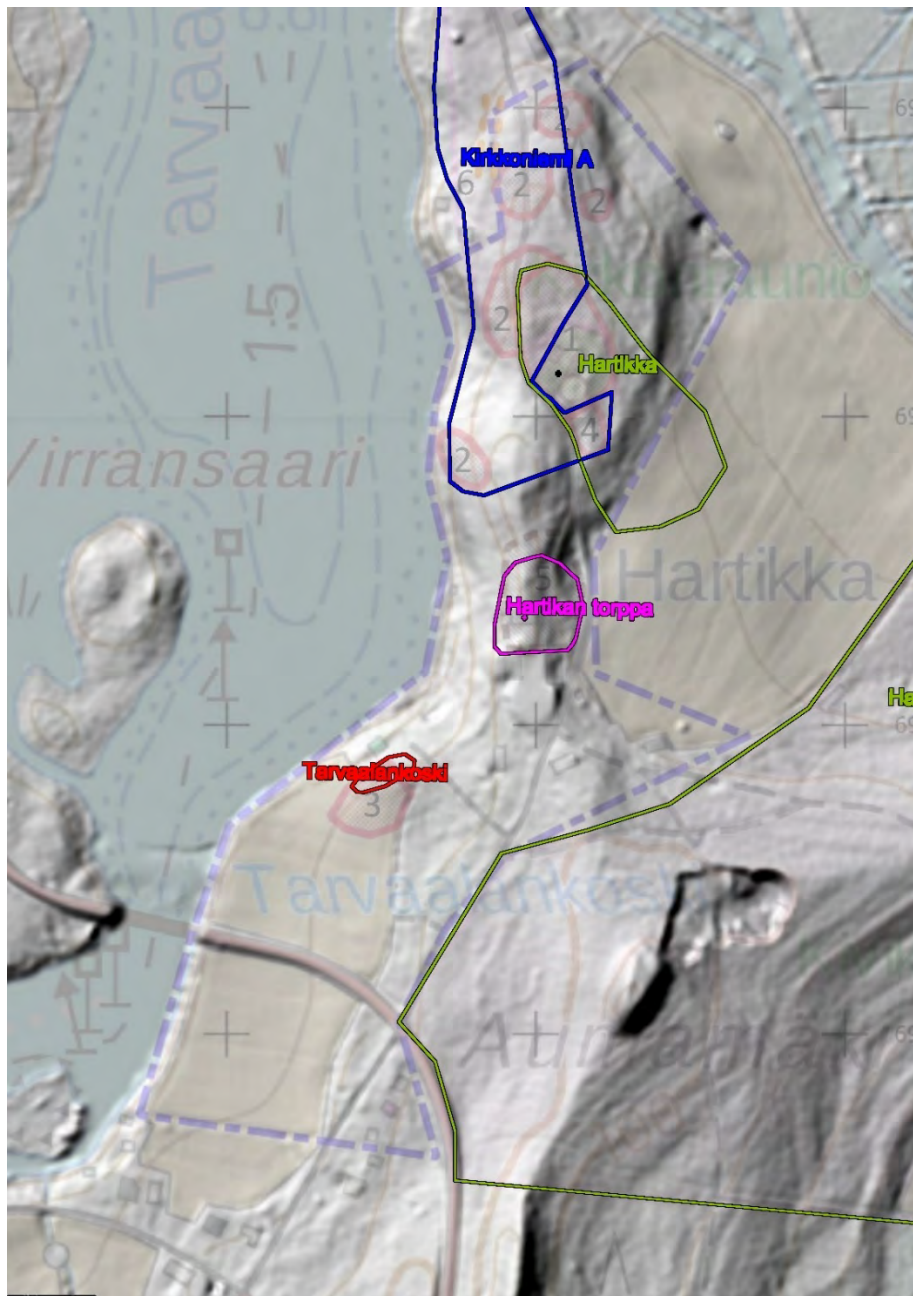

Kuva 34: Vasemmalla lähtötilanne, oikealla täydennettynä inventoinnin 2019 tuloksilla.

30.11.2020

Aluerajaukset Museoviraston valtakunnalliseen muinaisjäännösrekisteriin

Arkeologisen inventoinnin 2019 aluerajauksissa ei otettu kantaa muinaisjäännösten suoja-alueisiin. Inventoinnin tulosten sekä aikaisempien tutkimusten ja kerättyjen historiatietojen pohjalta on muinaisjäännöksille määritetty uudet aluerajat säilymisen turvaamisen kannalta tarvittavine suoja-alueineen Museoviraston ylläpitämään valtakunnalliseen muinaisjäännösrekisteriin 17.2.2020.

Kuva 35: Aluerajaukset suoja-alueineen

30.11.2020

Tekninen huolto

Vesihuolto

Laukaassa toimii vesihuoltolain mukaisia vesihuoltolaitoksia 15 kpl. Tarvaalassa ei ole kunnallista vesi- ja viemäriverkostoa.

Laukaan Vesihuolto Oy toimittaa Laukaan kunnan hyväksymällä toiminta-alueella asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriveriesien poisjohtamisesta ja käsittelystä. Laukaan kunnalla on seitsemän pohjavedenottamo, joista vesi pumpataan kuluttajille 214 km pitkää verkostoa pitkin. Viemäriverkostoa laitoksella on 218 km.

Yhtiö ottaa valvontatutkimusohjelman mukaisia näytteitä verkostovedestä, Tarvaalassa viimeksi 11.12.2019 Mustankorpin saluunasta. Verkostovesinäytteet otetaan pääasiassa julkisista tiloista ja näytetulokset julkaistaan tiedotteen muodossa.

Energia

Hartikan tila on sähköistetty.

Ympäristöhäiriöt

Läpikulkuliikenne Kirkkoniemeen rasittaa kaava-alueita aiheuttaen liiallisen ajonopeuden johdosta ajoittain vaaratilanteita ja häiriötä.

Sosiaalinen ympäristö

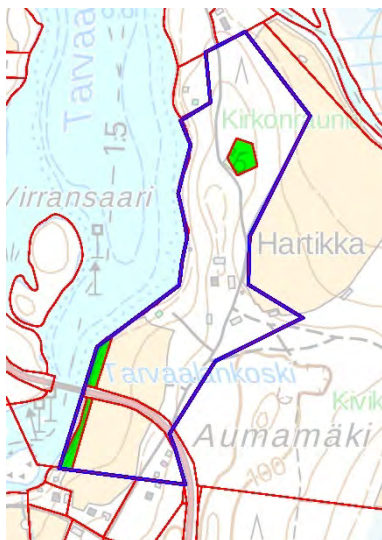
Tarvaalalla on oma kyläseura. Vakituisten asujien lisäksi alueella vierailee lomailijoita, museovieraita ja virkistyskävijöitä Kirkkoniemessä.

Hulevedet

Hulevedellä tarkoitetaan rakennetulla alueella maan pinnalle tai muille vastaaville pinnoille kertyvää sade- ja sulamisvettä.

Suunnittelualueella syntyvät hulevesimäärät ovat vähäiset ja maapohja pääosin vettä hyvin imevää. Pohjaveden laadun turvaamiseksi tulee hulevesien laatuun ja käsittelyyn kuitenkin kiinnittää huomiota.

3.1.5 Maanomistus

Suunnittelualue on pääosin yksityisessä omistuksessa. Metsähallitus omistaa vanhan kirkon alueen sekä Tarvaalankosken rantavyöhykkeitä. Kaava-alueen eteläosan kautta kulkee tie nro 16762 Ränssintie.

Kuva 36: Metsähallituksen omistamat maa-alueet osoitettu vihreällä.

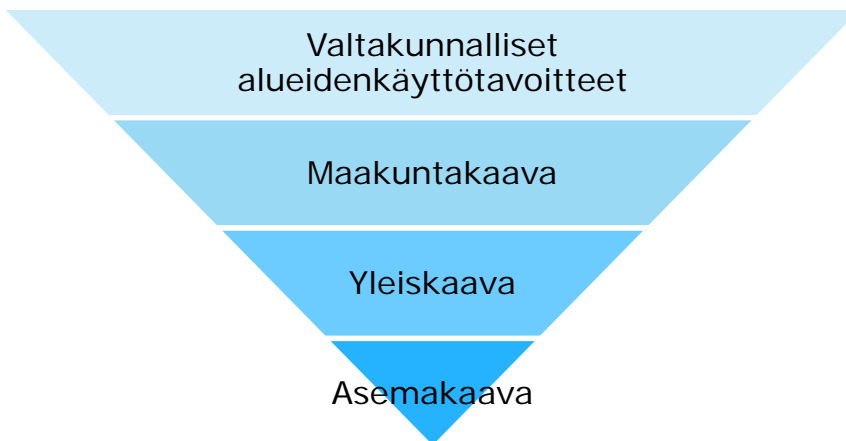
30.11.2020

3.2 Suunnittelutilanne

3.2.1 Suunnitteluhierarkia

Maankäytön suunnittelua säätelee [Maankäyttö- ja rakennuslaki](#) (MRL). Kaavojen välinen hierarkia on tiivistetysti seuraava:

- Valtioneuvosto hyväksyy alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevat **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**
- **Maakuntakaava** on yleispiirteinen suunnitelma maakunnasta
- **Yleiskaavoilla** esitetään kunkin **kunnan** alueiden käytön pääpiirteet
- **Asemakaavoilla** ratkaistaan kunnan osa-alueiden käyttö ja rakentaminen

Kaavojen sisältö tarkentuu ylhäältä alaspäin. Kullakin alueella tarkin oleva kaavataso on ratkaiseva. Ylempi kaavataso ohjaa alemman laatimista ja muuttamista. Ylemmän kaavatason vastaista välittömästi alempaa kaavaa tai sen muutosta ei voida hyväksyä⁵. Poikkeuksena tästä on vanhentunut yleiskaava, joka ei ole ohjeena asemakaavan laadinnassa (MRL 42.4§).

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava vuodelta 2010. Ranta-asemakaavan laadintaa ohjaa pääosin yleiskaava.

Pienellä osaa suunnittelualueen eteläosaa on voimassa vanhempi yleiskaava vuodelta 1995.

⁵ Esim. yleiskaavan vastaista asemakaavaa ei voida hyväksyä

30.11.2020

3.2.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Uudet valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet astuivat voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Lisätietoja valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista löytyy ympäristöministeriön kotisivuilta: www.ymparisto.fi/vat.

3.2.3 Maakuntakaavoitus

Keski-Suomen strategia 2040

[Keski-Suomen strategia 2040](#) sisältää pitkän tähtäimen maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman. Uuden vision mukaan Keski-Suomi on vuonna 2040 osaava ja hyvinvoiva bio- ja digitaalouden kansainvälinen maakunta. Maakuntavaltuusto hyväksyi Keski-Suomen strategian 6.6.2014.

Maakuntaohjelma

Keski-Suomen maakuntavaltuusto hyväksyi vuosien 2018 - 21 [maakuntaohjelman](#)⁶ kokouksessaan 1.12.2017. Vuosien 2018-2021 kehittämisen kärjet ovat biotalous, digitalous, osaamistalous, hyvinvointitalous ja matkailu.

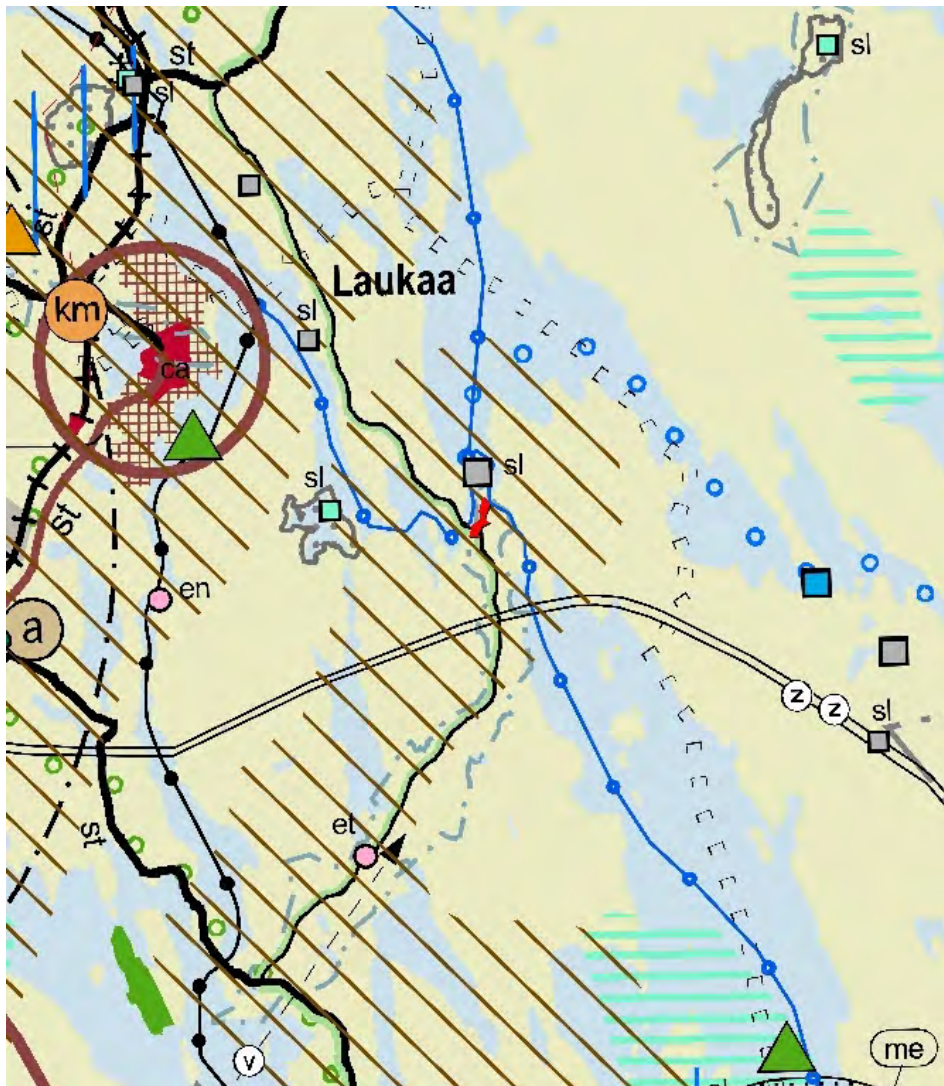
Tavoitteina on vuoteen 2021 mennessä saada Keski-Suomeen 10 000 uutta yksityisen sektorin työpaikkaa, 2 000 uutta yritystä, 2 mrd € lisää vientituloja sekä nostaa yksityisen sektorin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (T&K&I) panostusten osuus 60 %:iin verrattuna vuoteen 2014.

Maakuntakaava

Alueella on voimassa [Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava](#). Maakuntavaltuusto hyväksyi kaavan 1.12.2017 ja Keski-Suomen maakuntahallitus päätti kokouksessaan 26.1.2018 (§ 6) maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti määrätä sen tulemaan voimaan.

⁶ https://www.keskisuomi.fi/maakunnan_kehittaminen/suunnitteluasiakirjat/maakuntaohjelma

30.11.2020

Kuva 37: Ote Keski-Suomen tarkistetusta maakuntakaavasta. Suunnittelualue kuvan keskellä on merkitty punaisella.

Suunnittelualue on maakuntakaavassa

- biotalouteen tukeutuvaa aluetta
- kulttuuriympäristön vetovoima-alue
- maakunnallisesti tärkeää pohjavesialuetta
- Kirkkoniemen kohdalle on merkitty [Natura 2000 – kohdemerkintä](#)⁷
- aluetta kiertävät veneväylät
- Ränssintie on maisema-/matkailutie
- Ränssintien suuntaan on etelästä osoitettu pääjohdon yhteystarve
- Ränssintien varressa etelämpänä on tekopohjavesilaitosalue

⁷ [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Vatianjarven_Saraaveden_alue\(5205\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Vatianjarven_Saraaveden_alue(5205))

30.11.2020

Maakuntakaavamerkinntät

Biotalouteen tukeutuva alue

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa varmistetaan maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä turvataan hyvien ja yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilyminen maaseutuelinkeinojen käytössä.

Maisema-/matkailutie

Merkinnällä osoitetaan maisemallisesti arvokas tie. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Maakunnallinen tärkeä pohjavesialue

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeä pohjavesialue.

Suunnittelumääräys: Pohjavesialueille ei tule sijoittaa pohjaveden pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavia laitoksia ja toimintoja eikä maa-ainesten ottoa.

Veneväylä

Merkinnällä osoitetaan veneilyä palveleva runkoväylä. Väylällä on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Pääjohto, yhteystarve (j, v)

Merkinnällä osoitetaan siirtoviemärin (j) tai päävesijohdon (v) pitkän aikavälin yhteystarve.

Kulttuuriympäristön vetovoima-alue

Merkinnällä osoitetaan maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskittymät.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestäväää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Natura 2000 -alue

Merkinnällä osoitetaan Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.

30.11.2020

133 Kuusaankoski - Saraakallio - Laukaa Osa Natura-alueesta FI0900104. V
Ranginniemi-Kirkkonieni

Yhdyskuntateknisen huollon alue (et)

et

Merkinnällä osoitetaan kuntien yhteistä vedenhankintaa palvelevat tekopohjavesilaitosalueet tai jäteveden käsittelyä palvelevat jätevedenpuhdistamoalueet. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

5 Vuonteen tekopohjavesilaitos Laukaa Merkinnällä osoitetaan alue Jyväskylän seudun vedenhankintaa palvelevaa tekopohjavedenottamoa varten.

Koko maakuntaa koskevat suunnittelumääräykset

Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntaa koskevia suunnittelumääräyksiä. Alueeseen liittyen tulevat huomioitavaksi erityisesti seuraavat:

Biotalous

Maa- ja metsätalous sekä turvetuotanto tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että kulloinkin voimassa olevassa Keski-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa esitetyt vesienhoidon tavoitteet saavutetaan.

Uusiutuva energia

Asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

Kulttuuriympäristö

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Luonnonvarat

Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene. Pohjavesiluokituksen alueet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

30.11.2020

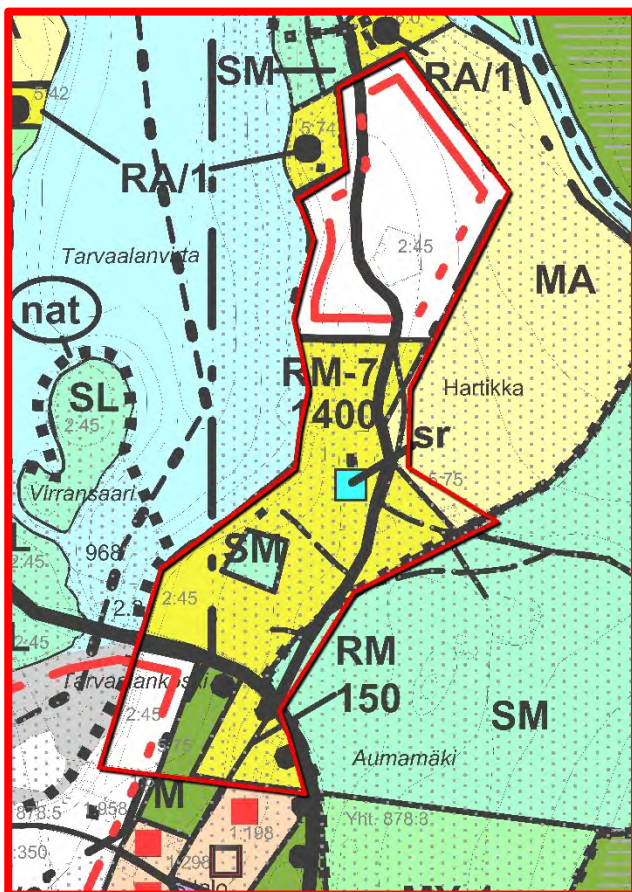
3.2.4 Yleiskaava

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Laukaan kunnan ranta-alueilla on voimassa kuusi yleiskaavaa, joissa on ohjattu haja-asutusalueen rantarakentamista. Kaavojen päivittäminen ja numeeristaminen on vireillä. Tavoitteena on laatia yhtenäiset suunnittelu- ja mitoitusperusteet sekä kaavamääräykset. Jo osoitettuja ranta-rakennuspaikkoja ei kaavamuu-toksissa tulla poistamaan.

Hartikan tilan ranta-ase-makaava-alue sijoittuu kahden yleiskaavan alueelle.

Suurimmalla osalla alueesta on voimassa oikeusvaikutteinen *KUHANNIEMEN – TARVAALAN RANTA- JA KYLÄYLEISKAAVA, kanavanreitin ja Lievestuoreenjärven rantaosayleiskaavojen muutos*, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 27.09.2010 § 32. Vanhan kirkon alueella ja sen ympäristössä ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Kuva 38: Ote oikeusvaikutteisesta yleiskaavasta 2010. Otteeseen on lisätty suunnittelualan rajausta punaisella.

30.11.2020

Yleiskaavamerkinnot suunnittelualueella

MATKAILUPALVELUJEN ALUE

Alue on tarkoitettu pääasiassa matkailua ja lomailua palveleville toiminnoille.

Tilan päärakennuksen pihapiiriin saa sijoittaa matkailua palvelevia majoitus-, ravitsemis- ja koontumistiloja.

Luku Y osoittaa alueen rakennusten yhteenlasketun kokonaisalan neliömetreinä.

Alueen rakentamisen tulee perustua asemakaavaan.

MATKAILUPALVELUJEN ALUE

Alue on osoitettu pääasiassa matkailua ja lomailua palveleville toiminnoille.

Alueelle saa rakentaa matkailu- ja lomailutoimintaa palvelevia majoitustiloja.

Luku Y osoittaa alueen rakennusten yhteenlasketun kokonaisalan neliömetreinä.

MUINAISMUISTOALUE

Kohteessa sijaitsee muinaismuistolaililla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

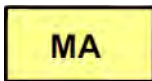
Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä Museovirastoon lausuntoa varten.

Sr

Suojeltava rakennus/kohde

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti ja paikallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet.

Kohteessa suoritettavat korjaus- ja muutostyöt sekä muu täydennysrakentaminen tulee tehdä siten, että kohteen kulttuurihistorialliset arvot säilyvät.

MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE

Alue on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen. Alue tulisi mahdollisuuksien mukaan pitää keskeisiltä osin avoimena ja viljelyskäytössä.

MRL 43.2 §:n perusteella määrätään, että alueella saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia ja rakennelmia eikä niitä saa sijoittaa 150 metriä lähemmäksi rantaa.

Alueen mahdollinen muu rantarakennusoikeus on tilakohtaisesti siirretty rakentamisen sallivalle alueelle (AM-, AP- ja RA-alueille).

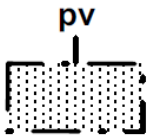
30.11.2020

M**MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE**

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen.

MRL 43.2§: perusteella määrätään, että rakennuksia ei saa sijoittaa 150 metriä lähemmäksi rantaviivaa.

Kaikkea rantaosayleiskaavan mitoituksen mukaista rantarakennusoikeutta ei ole siirretty rakentamisen sallivalle alueelle, vaan se tulee tarvittaessa osoittaa alueelle laadittavalla rantayleiskaavan muutoksella tai ranta-asemakaavalla.

Tärkeä pohjavesialue (luokka I)

Alueelle ei saa sijoittaa pohja- tai pintaveden laatua vaarantavia laitoksia tai toimintoja. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa YSL 7 §:n ja 8 §:n mukaista maaperän eikä pohjaveden pilaantumista tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja. Alueella on voimassa pohjaveden muuttamiskielto (VL 1:18 §).

Maa-ainesten oton on tarkoitus perustua pohjaveden suojeluun ja maa-ainestenoton yleissuunnitelmiin.

Yleiskaavamääräykset

Uusien rakennuspaikkojen tulee liittyä mahdollisuuksien mukaan alueelle rakennetun vesihuollon piiriin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, uuden AP-rakennuspaikan koko tulee olla vähintään 5000 m² ja RA-rakennuspaikan koko 2000 m². Vesi- ja jätevesihuolto on järjestettävä tonttikohteisesti siten, ettei synny vesistön eikä pohjaveden pilaantumisvaaraa.

Tämä yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennus lain 72 §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tätä yleiskaavaa voidaan käyttää ranta-alueilla yleiskaavan mukaisten rakennuslupien myöntämisen perusteena.

Maankäyttö- ja rakennuslain 44§:n mukaisesti määrätään, että tämän yleiskaavan mukaisen enintään kaksiasuntoisen asuinrakennuksen rakennuslupa ranta-alueen ulkopuolella voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella AM- ja AP-alueilla, joilla uusien rakennuspaikkojen määrä on enintään neljä. Rakennuspaikkojen tulee olla lohkottuja tai merkitty maastoon ja ne tulee liittää vesi- ja viemäriverkostoon ennen rakennuksen käyttöönottoa. Ellei liittäminen ole mahdollista, tulee jätevesien käsittelyä järjestettäessä noudattaa jätevesiasetusta ja Laukaan kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä.

Uudis-, laajennus- ja korjausrakentaminen on sovitettava huolellisesti maisemaan ja kyläympäristöön ottaen huomioon paikallinen rakentamisen perinne. Rakennettaessa avoimeen maisemaan tai ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.

Rakentamisessa on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä rakennuspaikan luonnonmukaisuus sekä säästettävä arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä. Rakentamisella ei saa tuhota luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja erikoisia luonnonesiintymiä, kuten kauniita yksittäispuita ja siirtolohkareita. Rakennuspaikan rantavyöhykkeen kasvillisuus tulee pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua. Maisemallisesti merkittäviä puita ei saa kaataa.

Rantaviivan oleellinen muuttaminen ruoppaamalla tai pengertämällä on kielletty ilman asianmukaista lupaa.

30.11.2020

Alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla. Ellei ylävesirajaa ole tiedossa, on alimman lattiatason oltava vähintään 1,5 metriä keskiveden korkeudesta.

Jätevesien käsittely

Rakennuspaikkojen vesi-, jätevesi- ja jätehuollossa on noudatettava voimassa olevia viranomais määräyksiä ja järjestettävä huolto siten, ettei synny vesistön eikä pohjaveden pilaantumisvaaraa.

Kiinteiden jätteiden keräyksessä ja käsittelyssä tulee noudattaa kunnan yleisiä jätehuoltomääräyksiä.

Jätevesijärjestelmää koskeva suunnitelma on liitettävä rakennus- tai toimenpidelupahakemukseen tai rakentamista koskevaan ilmoitukseen.

Metsänkäsittely

Ranta-alueen metsänkäsittelyssä tulee noudattaa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion ranta-alueita kulloinkin voimassa olevia metsänhoitosuosituksia sekä metsälakia.

Tämän kaavan merkintöjen ja määräysten estämättä tekopohjaveden tuotantoon liittyvien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten rakentaminen kaavan M-alueille on sallittu. Laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamisesta yksityisten maanomistajien maille tulee tehdä asianmukaiset sopimukset.

Tiestö

Uusien rakennuspaikkojen pääsytiät tulee johtaa ensisijaisesti olemassa olevien liittymien kautta yleiselle tielle. Vierekkäisten rakennuspaikkojen kulku tulee ensisijaisesti tapahtua samasta liittymästä.

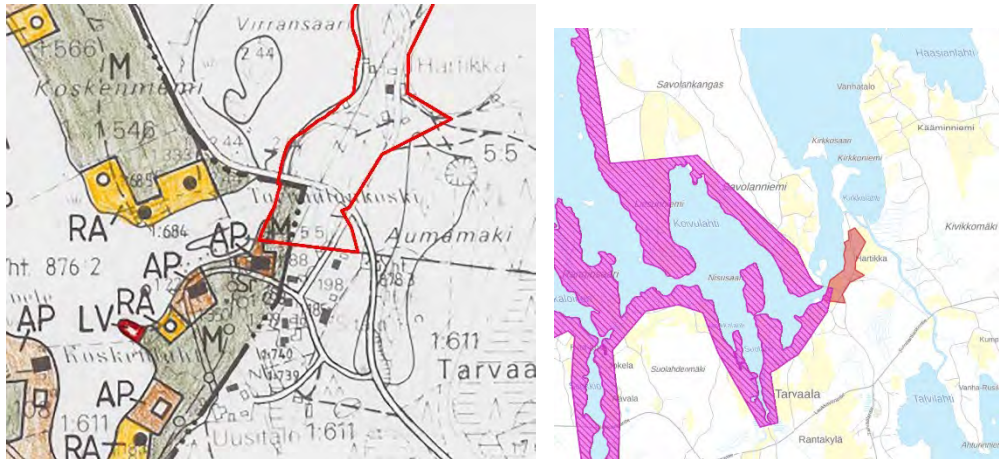
Tienpitoviranomaisen kanssa tulee neuvotella hyvissä ajoin uuden liittymän sijainnista tai liittymän käyttötarkoituksen muutoksesta.

30.11.2020

Kanavareitin rantaosayleiskaava

Hartikan tilan ranta-asemakaavan suunnittelualueen lounaiskulmassa on mukana pieni osa 19.1.1995 vahvistetun Kanavareitin rantaosayleiskaavan (osa-alue I: Kuusaankoski, Saraavesi, Kuhankoski, Tarvaalanvirta, sekä Peukaloinen ja Mataroinen) maa- ja metsätalousvaltaista aluetta M.

3.2.5 Asemakaava

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Ranta-asemakaavan tultua voimaan yleiskaava ei enää ole alueella voimassa muutoin kuin ranta-asemakaavaa muutettaessa tai kumottaessa.

3.2.6 Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksen määräykset täydentävät maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta sekä voimassa olevia asemakaavoja ja oikeusvaikutteisia yleiskaavoja. Laki, asetus, oikeusvaikutteinen yleiskaava, asemakaava sekä Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset menevät rakennusjärjestyksen edelle.

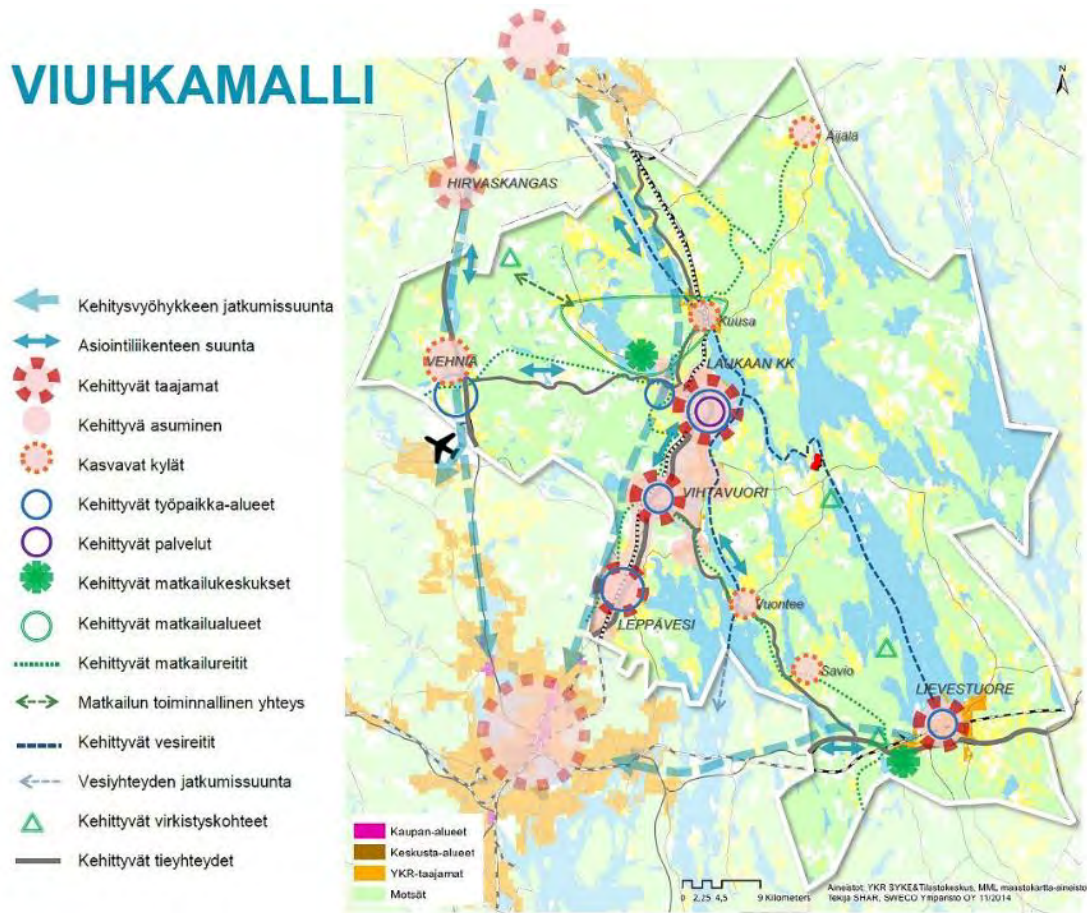
Laukaan kunnan voimassa oleva [rakennusjärjestys](#) on vuodelta 2009. Rakennusjärjestyksen uudistus on vireillä.

30.11.2020

3.2.7 Laukaan kunnan maankäytön rakennemalli

Laukaan kunnan alueelle on laadittu koko kunnan kattava maankäytön rakennemalli. Malli on hyväksytty kunnanvaltuustossa joulukuussa 2015. Rakennemallilla muodostetaan Laukaan kunnan hallitun kasvun mahdollistava maankäytön kehittämisen raami ja esitetään painopistealueet tulevalle maankäytön suunnittelulle, kaavoitukselle sekä muulle kehittämiselle. Rakennemallin tavoitevuosi on 2040.

Rakennemalli ei ole MRL:n mukainen kaava, mutta se sisältää strategisen yleiskaavan tavoin yhdyskuntarakenteen yleiset kehittämissperiaatteet. Rakennemalli jalkautuu kunnan maankäytön suunnitteluun yleiskaavoituksessa ja muussa suunnittelussa.

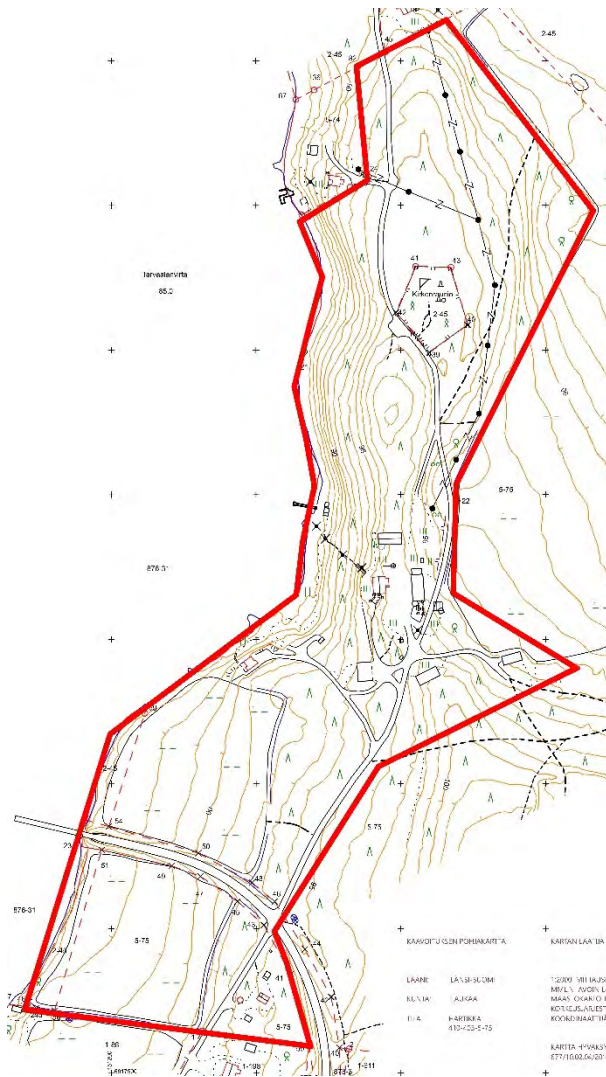
Kuva 39: Laukaan rakennemalli ja Hartikan sijoittuminen.

Tarvaalan kylä esitetään rakennemallissa profiloituvaksi matkailu- ja maatalouskylänä; matkailu, maatalous, asuminen (tonttitarjontaa on, ei vesi- ja viemärointiä).

Suunnittelukohdetta kiertää "kehittyvä vesireitti" – merkintä.

30.11.2020

3.2.8 Pohjakartta ja raja-aineisto

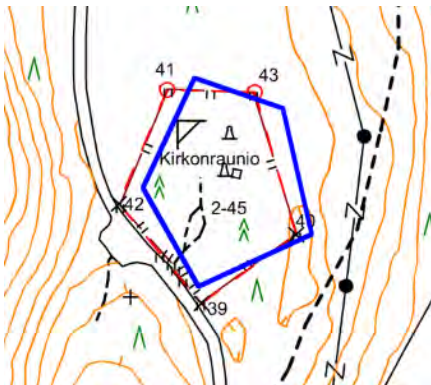
Alueelle on tehty ranta-asemakaavan laadintaa varten ajantasainen ja numeerinen pohjakartta ([Äänekartta Ky](#)).

Pohjakartan mittakaava on 1:2000, mittausluokka 3. Apuna on käytetty MML:n avointa laserkeilausaineistoa 2015. Maastokartoitus on tehty joulukuussa 2018. Korkeusjärjestelmä on N2000 ja koordinaattijärjestelmä ETRS-TM35-FIN.

Kaavakartta piirretään koordinaatistoon ETRS-GK26-FIN. Pohjakartta käännetään samaan koordinaatistoon AutoCAD Map:n kyselytoiminnalla.

Kartta on hyväksytty 20.12.2018 (677/10.02.04/2018 maanmittausinsinööri Laukaa).

Raja-aineistona käytetään MML:n kiinteistötietoja. Pohjakarttaan mitatut rajapyykit poikkeavat hieman sijainniltaan kiinteistörekisterin tiedoista vanhan kirkon kohdalla (kuva alla).

30.11.2020

4 RANTA-ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 Ranta-asemakaavan suunnittelun tarve

Yleiskaavamääräyksen mukaisesti *Alueen rakentamisen tulee perustua asemakaavaan*. Omistaja – matkailuyrittäjällä on pyrkimys kehittää toimintaa ja siihen liittyen tarve lisärakentamisen mahdollistamiseen.

4.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Ranta-asemakaavoitus on käynnistetty maanomistajan aloitteesta.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty 27.3.2019 ja maastokatselmus viranomaisten kanssa 11.6.2019.

4.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavaan liittyen on laadittu erillinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), joka on selostuksen liitteenä 1.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut yleisesti nähtävillä 3.10. - 18.10.2019 välisen ajan ja se on lähetetty tiedoksi viranomaisille. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin lausunnot Keski-Suomen liitolta ja Keski-Suomen museolta.

4.3.1 Osalliset

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62§). Osallisia on lueteltu OAS:ssa.

4.3.2 Vireilletulo

Hartikan ranta-asemakaava on tullut vireille kunnanhallituksen hyväksyessä kaavoituskatsauksen 2019 kokouksessaan 17.6.2019 §148. Hanke kuvataan kaavoituskatsauksen sivulla 15 seuraavasti:

Suunnittelualue sijaitsee Laukaan Tarvaalan kylällä Kirkkoniemen tyvässä alkaen Hartikan tilan etelärajalta ulottuen pohjoisrajalle saakka, rajoittuen lännen puolella Tarvaalanvirran rantaviivaan ja idän puolella aluksi Hartikantiehen ja RM-alueeseen Ränssintien eteläpuolella. Alue laajenee ennen tilakeskusta Itään päin rajautuen Sahinjoen rantapeltoon. Kohde on kokonaan ranta-alueita ja sijaitsee Hartikan Kirkkomaan sekä Hartikan Kivikautisen alueen välittömässä läheisyydessä. Kohde sijaitsee pohjavesialueella ja on haasteellinen myös korkeusvaihteluiden vuoksi.

Ranta-asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle matkailuun liittyviä majoitus-, kokoontumis- ja muita tuki- ja toimitiloja sekä vapaa-ajan harrastepaikkoja osayleiskaavassa määritetyn rakennusoikeuden puitteissa. Ennen suunnittelun käynnistämistä selvitetään alueelle tehdyt aiemmat selvitykset luonto- ja ympäristövaikutuksista. Tarvittaessa tehdään lisäselvityksiä. Suunnittelussa huomioidaan alueen virkistysarvot.

Suunnittelun vaihe: Aloitus. Käynnistyy kaavoituskatsauksen yhteydessä.

30.11.2020

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely on kuvattu kaavaselostuksen liitteenä olevassa OAS:ssa, johon voi tutustua koko kaavaprosessin ajan kunnan [nettisivuilla](#)⁸ ja kunnanvirastolla. OAS:ia päivitetään tarpeen mukaan prosessin kuluessa.

4.3.4 Viranomaisyhteistyö

Osalliset viranomaiset on lueteltu OAS:ssa. Viranomaiset ottavat kantaa suunnitelmiin toimialansa ja tehtäviensä puitteissa.

Neuvottelut

MRL 66.1 mukaan valmisteltaessa kaavaa, joka koskee *vaikutuksiltaan valtakunnallisia tai merkittäviä maakunnallisia asioita* tai joka on *valtion viranomaisen toteuttamisvelvollisuuden kannalta tärkeä*, kunnan on oltava yhteydessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan kesken on järjestettävä neuvottelu tällaisen kaavan laadintaan liittyvien valtakunnallisten, maakunnallisten ja muiden keskeisten tavoitteiden toteamiseksi.

- Viranomaisneuvottelu on pidetty 27.3.2019. Neuvottelun muistio on liitteenä 2.
- Paikan päällä on pidetty maastokatselmus viranomaisten kanssa 11.6.2019.
- Valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen on pidetty työneuvottelu 15.5.2020.
- Paikan päällä on tehty maastokatselmus museoviranomaisen kanssa 24.6.2020.

Viranomaisneuvottelu järjestetään tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu.

Lausunnot

Kaavaluonnos lähetettiin viranomaisille tiedoksi ja kommentointia varten.

Kaavaehdotuksesta pyydetään kirjalliset lausunnot. Kaavaselostukseen / erilliseen vastinereporttiin kirjataan lausuntojen sisältö sekä miten ne on kaavan laadinnassa huomioitu.

4.4 Ranta-asemakaavan tavoitteet

Ranta-asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle matkailuun liittyviä majoitus-, kokoontumis- ja muita tuki- ja toimitiloja sekä vapaa-ajan harrastepaikkoja osayleiskaavassa määritetyn rakennusoikeuden puitteissa.

Suunnittelussa huomioidaan alueen kulttuurihistorialliset-, muinaismuisto-, maisema-, luonto- ja virkistysarvot.

Ranta-asemakaava laaditaan maanomistajan aloitteesta ja - kustannuksella.

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Kunnan tavoitteena on yleiskaavan mukaisesti matkailutoiminnan kehittämisen mahdollistaminen. Menestyvä yritystoiminta tuottaa myönteisiä kerrannaisvaikutuksia koko kunnalle.

Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Suunnittelutilanne ja sen mukaiset tavoitteet (valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava) on kuvattu edellä kohdassa 3.2 Suunnittelutilanne, sivu 36. Valtakun-

⁸ <http://www.laukaa.fi>

30.11.2020

nalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava ja yleiskaava ohjaavat alueen käyttötarkoitukseksi matkailun kehittämisen, kuitenkin muinaismuistot, luontoarvot sekä pohjavesialueen huomioiden.

Ranta-asemakaavan tavoitteet ovat sen laadintaa ohjaavien suunnitelmien mukaiset.

Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet

Alueella on muinaismuistoja, kulttuurihistoriallisia arvokohteita, maisemallisia ja luontoarvoja sekä pohjavesialuetta. Ranta-asemakaavoituksen tavoitteena on alueen kehittämisen mahdollistaminen siten, että nämä olevat arvot eivät heikenny.

Kiinteistä muinaisjäännöksistä erityistä merkitystä on Hartikan kirkon ja hautausmaan raunioilla sekä valtakunnallisesti merkittävällä kivikautisella Hartikan punamultakalmistolla, jonka alue ulottuu kaava-alueen kaakkoisreunalle. Näiden kohteiden osalta tulee maankäytön suunnittelun olla erityisen laadukasta ja kohteet huomioonottavaa.

Maankäyttö ja metsänhoito muinaisjäännösten ympärillä tulee tehdä alisteisesti alueen muinaisjäännöksiin nähden kohteiden laajuuden ja herkkyyden vuoksi, jotta historiallisten kohteiden säilyminen ja niiden ainutlaatuinen kulttuurihistoriallinen merkitys voidaan turvata.

4.4.2 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Tavoitteet ovat tarkentuneet maastokatselmusten, selvitysten ja käytyjen neuvottelujen myötä.

Osallisten tavoitteet

Osallisten tavoitteet tarkentuvat kuulemisvaiheiden myötä.

Laadulliset ja muut tavoitteet

Luonto-, arkeologisen- ja maisemaselvitysten yhteydessä on määritelty ko. arvojen kannalta kaavalle sisältötavoitteita.

4.5 Ranta-asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Kaavan luonnosvaiheessa on päähuoltohallituksen sijoittelulle esillä pari vaihtoehtoa. Kaava pyritään laatimaan siten, että se mahdollistaisi lopullisen sijoitusratkaisun toteutusvaiheessa. Selvitysten myötä todettujen arvojen säilymisestä ei kuitenkaan tingitä.

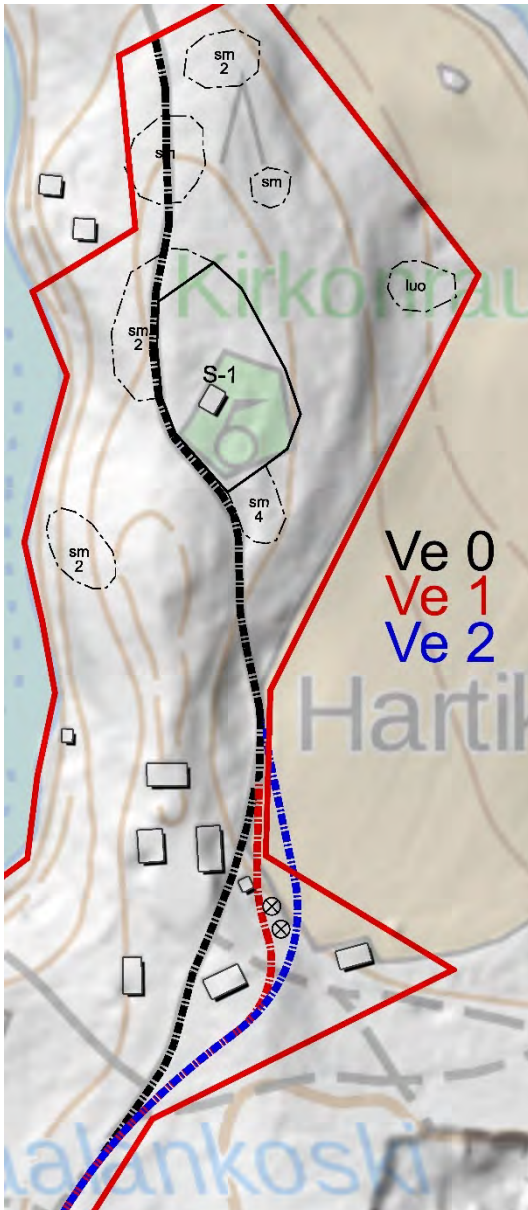
Kuva 40: Huoltohallin sijoitusvaihtoehtoja

30.11.2020

4.5.1 Tielinjausvaihtoehdot

Kirkkoniemeen suuntautuva liikenne kulkee alueen läpi. Liikenneyhteys sivuaa Hartikan pihapiiriä aiheuttaen vaaratilanteita sekä häiriötä.

Läpikulkuliikenteelle on hahmoteltu kaksi vaihtoehdoista linjausta.

Kuva 41: Vaihtoehdoiset tielinjaukset

Kuvassa mustalla on esitetty nykyinen ajoreitti (Ve 0).

Punainen ja sininen esittävät vaihtoehdoja 1 ja 2, jotka kiertävä pihapiirin kauempaa itäpuolelta pellon reunassa.

Pellon reunassa on maisemallisesti arvokkaita puita. Linjausvaihtoehdoissa on pyritty kiertämään nämä puut.

Oleva tielinjaus menee muinaismuistoalueiden ja eteläosassa myös Natura- alueen läpi. Näillä osilla kaavan ajoyhteys merkitään pistekatkoviivalla (ehdoton rajaus). Rajaus noudattaa olevaa tielinjaa.

Ranta-asetmakaava ei pakota toteuttamaan vaihtoehdoisia tielinjauksia, ne esitetään katkoviivoilla (= ohjeellinen / vaihtoehtoinen).

30.11.2020

4.6 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Valmisteluvaiheen kuulemisena kaavaluonnos oli nähtävillä 30.1.-2.3.2020. Viranomaisilta pyydettiin lausuntoja.

4.6.1 Valmisteluvaiheen palaute

Selostuksen liitteeksi on laadittu erillinen valmisteluvaiheen palaute- ja vastineraportti, josta käy ilmi annetut lausunnot ja mielipiteet sekä vastineet niihin.

Palautetta antoivat:

- Alva-yhtiö Oy
- Keski-Suomen Museo
- Metsähallitus
- Keski-Suomen Liitto
- Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry (KSLY)
- Keski-Suomen ELY-keskus
- 2 yksityistä mielipidettä

Mielipiteiden ydinkohtia olivat:

- *Yleiskaavan rakennusoikeus ylittyy*
- *Uskonnollisuus näkyisi toiminnassa*
- *Ekosysteemi ja muinaismuistot tuhoutuisivat*
- *Rakentaminen virran rantaan kiellettävä*
- *Millaista vapaa-ajan toimintaa? Konehalli viittaa moottoriajoneuvoihin?*
- *Pohjavedet pilaantuvat, ei selvityksiä*
- *Tien siirto tarpeetonta*
- *Kirkko tarpeeton, ei käy ympäristöön, vaatii ison maastonmuokkauksen*
- *Tukes: ilta eikä pelastusviranomaiselta ole pyydetty lausuntoa*
- *Ympäristö ei kestä*
- *Matkailu- ja virkistystoiminta sinänsä suotavaa*
- *Lisääntyvä kävijämäärä rasittaa luontoa*
- *40 ha tilalla olisi tilaa sijoittaa rakennukset muuallekin*
- *Liikenne - ristiriidat*
- *Riskit pohjavedelle, maalämpö*
- *Maanalainen rakentaminen?*
- *Tuhoaa alueen luonto- ja ympäristöarvot*

30.11.2020

4.6.2 Toimenpiteet palautteen johdosta

Palautteen johdosta kaavaluonnokseen päätettiin tehdä seuraavia muutoksia ja täydennyksiä:

- Maaperän tilan tietojärjestelmän tiedot tarkistetaan ja lisätään kaavaselostukseen.
- Pelastuslaitokselta pyydetään lausunto kaavaehdotuksesta.
- Vuonteen tekopohjavesilaitoksen raakavesilinja merkitään kaavakartalle 20 m leveänä joh-toalueena ja kaavaselostukseen lisätään kuvaus johdosta ja sen merkityksestä.
- Peltoviljelyn ulkopuoliset, Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet Tarvaalankosken itä-rannalla osoitetaan ranta-asemakaavaehdotuksessa suojelualueiksi (SL).
- Vaihdetaan selostuksen kuva 11 oikeaksi.
- Liikennetuotos lasketaan ja arvioidaan tarkemmin
- Sallitaan tarvittaessa pääkäyttötarkoituksen mukaisten tilojen sijoittaminen kellariin.
- Alueesta laadittua 3D-mallia kehitetään ja käytetään apuna maisemavaikutusten arvioin-nissa.
- Kerrosalamerkintä poistetaan MY-1 – aluemerkinän yhteydestä.
- Selvitetään Metsähallituksen suhde ja suhtautuminen ranta-asemakaavaan.
- Luontoon kohdistuvien vaikutusten arviointia täydennetään.
- Täydennetään kaavaselostukseen tieto lähialueen vesistöjen kuulumisesta kansallisesti tär-keisiin lintuvesiin.
- Korjataan tieto pohjavesialueen luokasta asiakirjoihin ja kaavakartan määräyksiin.
- Alueen toiminnallisen kokonaisuutta kuvausta tarkennetaan ja vaikutustenarviointia täy-dennetään.
- Kaavaselostukseen lisätään selvitys, miksi Hartikan vanhan kirkkomaan kohdalla ei ole yleiskaavaa ja kuvataan maakuntakaavan ohjaus ko. alueella.
- Rajataan kaavakartalle pihapiiri.
- Sr-merkinnän sisältöä tarkennetaan ja suojeltavia kohteita lisätään.
- Vanha kirkkomaa lähiympäristöineen osoitetaan muinaismuistoalueeksi SM.
- Muinaisjäännösalueet suoja-alueineen rajataan Museoviraston valtakunnalliseen muinais-jäännösrekisteriin 17.2.2020 merkityn mukaisesti.
- MY-1 - merkinnän selitys muutetaan muotoon: "*Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue säilytetään metsänä. Alueelle voidaan sijoittaa ulkoilupolkuja ja alu-teen ulkoilukäyttöä palvelevia rakennelmia*".
- Maantie rajataan kaavan ulkopuolelle.
- Liikenne- ja pysäköintiratkaisua tarkennetaan.
- Järjestetään työneuvottelu viranomaisten kanssa.

4.6.3 Työneuvottelu viranomaisten kanssa

15.5.2020 pidettiin Teams – kokouksena työneuvottelu valmisteluvaiheen palautteesta, niihin laadituista alustavista vastineista ja kaavan jatkotoimenpiteistä. Neuvotteluun osallistuivat:

- Keski-Suomen ELY- keskus
- Keski-Suomen Liitto
- Keski-Suomen Museo
- Laukaan kunta
- Metsähallitus

Työneuvottelun muistio on liitteenä 6.

30.11.2020

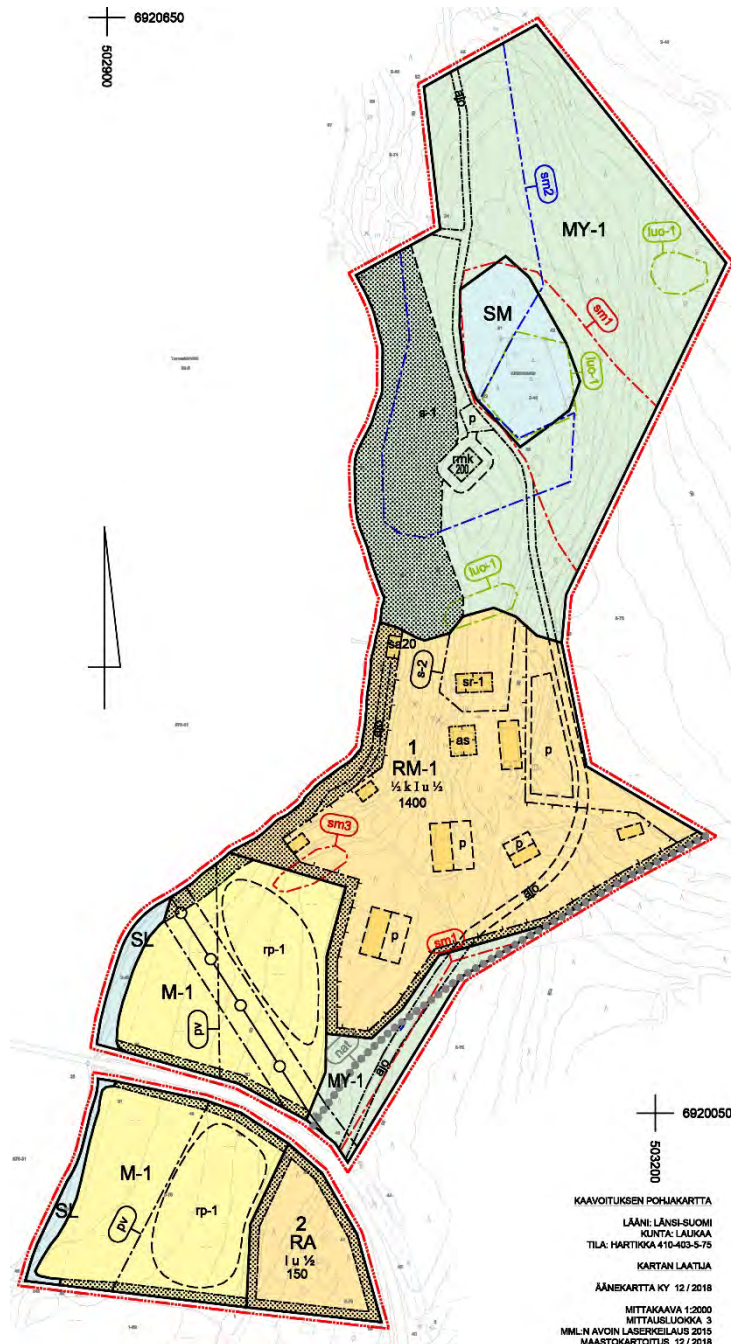
Kuva 42: vasemmalla kaavaluonnos, oikealla kaavaehdotus.

30.11.2020

5 RANTA-ASEMAKAAVAEHDOTUKSEN KUVAUS

5.1 Kaavan rakenne

Kuva 43: Kaavaehdotus

Merkinnät ja määräykset ovat kiinteästi kaavakartan yhteydessä.

Toiminnallinen ydinalue on merkitty matkailua palvelevien rakennusten korttelialueeksi RM-1.

Erikseen osoitetulla rakennusalalla sallitaan vakituinen asuminen.

Pohjoisosassa on maa- ja metsätalousaluetta MY-1, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Eteläosassa on maisemallisesti arvokasta peltoa M-1.

Muinaismuistot on tarkeinventario ja rajattu kaavakartalle suojavyöhykkeineen sekä suojeltu kaavamääräyksin.

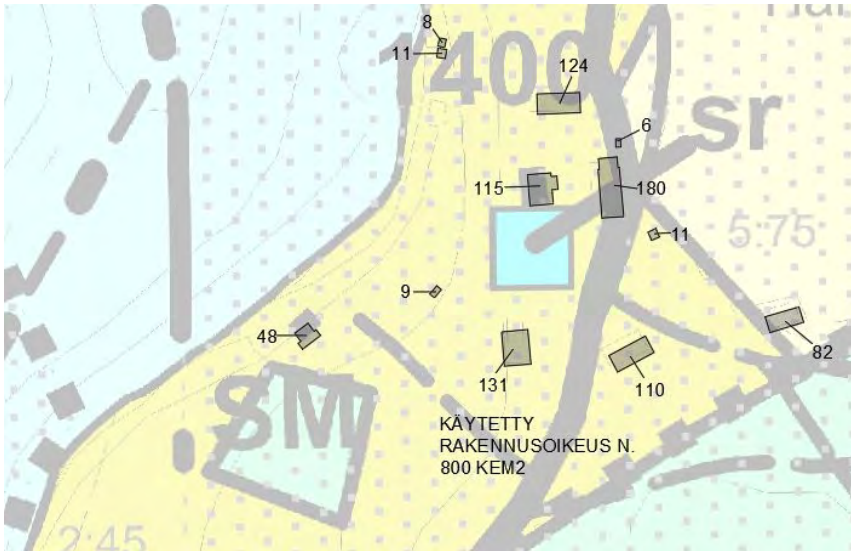
Luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoiset alueen osat on rajattu kaavakartalle.

Maisema-arvojen suojelemiseksi on kaavaan merkitty puustoisena säilytettäviä vyöhykkeitä.

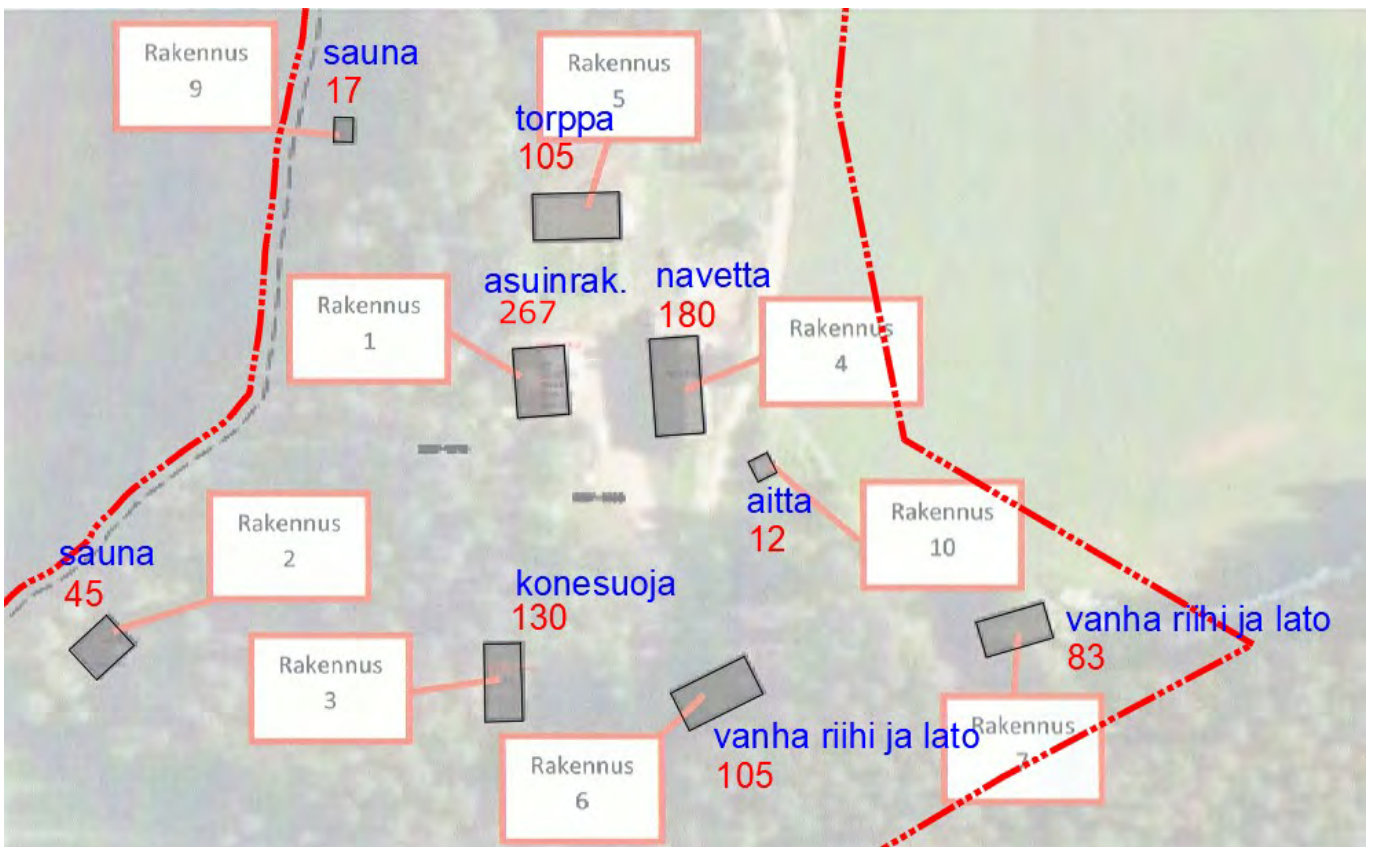
30.11.2020

5.1.1 Mitoitus

Ränssintien pohjoispuolella yleiskaavan mukainen RM-1 – alueen rakennusoikeus on 1400 kem². Käytetty rakennuspinta-ala Ränssintien pohjoispuolella on n. 944 m².

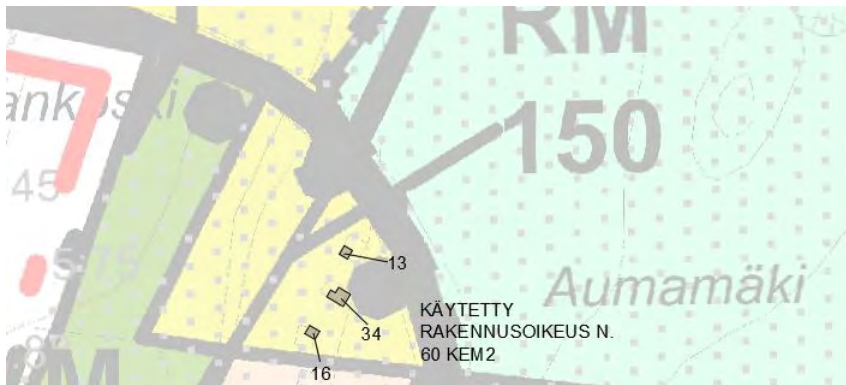

Kuva 44: Rakennusten pohjapinta-alat Ränssintien pohjoispuolella

Kuva 45: Käytetty kerrosala 944 kem².

30.11.2020

Kuva 46: Käytetty rakennusoikeus Ränssintien eteläpuolella.

Ränssintien eteläpuolella yleiskaavan mukainen rakennusoikeus on RM - alueella 150 kem². Käytetty rakennuspinta-ala on n. 60 kem².

Ranta-asemakaavassa on Ränssintien pohjoispuolella RM-1 – korttelissa yleiskaavan mukainen 1 400 kem²:n rakennusoikeus. Sen lisäksi ranta-asemakaavassa on 200 kem²:n rakennusoikeus kokoontumisrakennusta varten ranta-asemakaavan MY-1 – alueella. Kokoontumisrakennus sijoittuu alueen osalle, jolla ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Ränssintien eteläpuolella ranta-asemakaavassa on yleiskaavan mukainen 150 kem²:n rakennusoikeus RA -korttelissa.

Yhteensä ranta-asemakaavassa on (1 400 + 200 + 150) 1 750 kem²:n rakennusoikeus.

5.1.2 Palvelut

Alue osoitetaan yleiskaavan mukaisesti matkailupalveluja varten.

5.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Luonto-, arkeologisen- ja maisemaselvitysten yhteydessä on selvitetty ko. arvot alueella. Selvitysten tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa.

5.3 Aluevaraukset

5.3.1 Korttelialueet

RA

Loma-asuntojen korttelialue.

RM-1

Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue. Korttelin kokonaisrakennusoikeus on 1 400 kem². Rakennusalan sisälle on erikseen rajattu suojeltavat rakennukset (sr-1), rakennusala, joilla asuminen on sallittu (as), sekä rantasaunan rakennusala ja sen rakennusoikeus (sa20).

5.3.2 Muut alueet

SM

Muinaismuistoalue. Alueella sijaitsee muinaismuistolailalla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös, Hartikka (kirkkomaa). Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

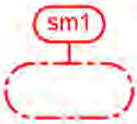
SL

Luonnonsuojelualue.

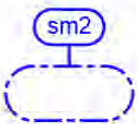
30.11.2020

MY-1

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue säilytetään metsäisenä. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja. Alueelle voidaan sijoittaa ulkoilupolkuja ja alueen ulkoilukäyttöä palvelevia rakennelmia. Erikseen merkitylle rakennusalueelle saa rakentaa kokoontumisrakennuksen.

Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös, Hartikan kivikautinen asuinpaikka ja kalmisto. Muinaisjäänösten kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu niihin kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

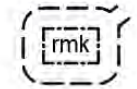
Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäänöksiä (Kirkkoniemi A pyyntikuopaston pyyntikuoppia) joiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu niihin kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja. Rakentaminen on mahdollista erikseen merkityillä rakennusalueilla. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

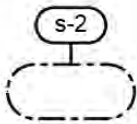
Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös, Tarvaalankoski (asuinpaikka). Muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta huomionarvoinen alue. Alue on suotavaa säilyttää luonnontilaisena. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja.

Rakennusala, jolle saa rakentaa kokoontumisrakennuksen. Ulompi katkoviiva osoittaa alueen, jota saa muokata rakentamisen ja kulun välttämätöntä järjestämistä varten. Rakennuksen arkkitehtuurin tulee olla maisemalle ja muinaismuistoalueelle alisteista. Väriytyksen ja pintamateriaalien tulee sopeutua ympäristöön. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupahakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista.

Alueen osa, jolla sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas Hartikan torppa pihapiireineen. Alueen rakennusten ja piha-alueen kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliset arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennusten julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Uusien tai alueelle siirrettävien rakennusten on sopeuduttava yhteen kohdemerkinnällä suojeltavaksi osoitetun torpan kanssa julkisivun rakennusaineen, mittasuhteiden, pintojen ja väriytyksen osalta. Piha-alueiden istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupahakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista.

Hartikan torppa ei ole muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäänös, mutta sen säilyttäminen on perusteltua sen historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen takia. Pihapiiriä tulee käsitellä historiallisena pihapiirinä.

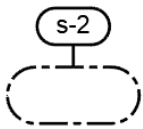

Rakennusala, jolle saa rakentaa kokoontumisrakennuksen. Ulompi katkoviiva osoittaa alueen, jota saa muokata rakentamisen ja kulun välttämätöntä järjestämistä varten. Rakennuksen arkkitehtuurin tulee olla maisemalle ja muinaismuistoalueelle alisteista. Väriytyksen ja pintamateriaalien tulee sopeutua ympäristöön. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupahakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista.

Merkinnällä on osoitettu muinaismuistoalueen suojavyöhykkeelle ja vanhan kirkonraunion – hautausmaan muinaismuistoalueen läheisyyteen sijoitettavalle uudisrakennukselle.

30.11.2020

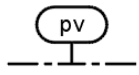
Tilastokeskuksen [rakennusluokituksen](#) mukaan *kokoontumisrakennuksella* tarkoitetaan rakennusta, joka on tarkoitettu yleisölle tai jäsenistölle suunnattujen esitysten, juhlien, näyttelyjen, kilpailujen tai muiden tilaisuuksien järjestämiseen tai liikunnan mahdollistamiseen. Kokoontumisrakennuksia ovat kulttuurirakennukset, seura- ja kerhorakennukset, uskonnollisten yhteisöjen rakennukset, urheilu- ja liikuntarakennukset sekä muut kokoontumisrakennukset.

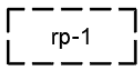
Alueen osa, jolla sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas Hartikan torppa pihapiireineen. Alueen rakennusten ja piha-alueen kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteellisesti arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennusten julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Uusien tai alueelle siirrettävien rakennusten on sopeuduttava yhteen kohdemerkinnällä suojeltavaksi osoitetun torpan kanssa julkisivun rakennusaineen, mittasuhteiden, pintojen ja värityksen osalta. Piha-alueiden istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupahakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista.

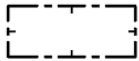
Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue.

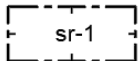
Vedenhankintaa varten tärkeä (1-luokka) pohjavesialue. Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittaa pohjaveden pilaamiskielto (YSL 8§) ja pohjaveden muuttamiskielto (VL 3:2). Pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavista toiminnoista on tarvittaessa pyydettävä alueellisen lupaviranomaisen lupa. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa YSL 7 §:n ja 8 §:n mukaista maaperän eikä pohjaveden pilaantumista tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja. Toiminta on järjestettävä alueella siten, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakoita. Päästöt ympäristöön on rajoitettava mahdollisimman vähäisiksi.

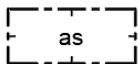
Ohjeellinen alueen osa, jota voi käyttää palstaviljely- / marjanviljely- / hedelmätarhaukseen.

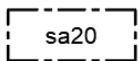
Rakennusala.

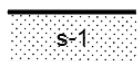
Suojeltava rakennus. Rakennuksen korjaus- ja muutostyöt sekä muu täydennysrakentaminen tulee tehdä niin, että sen rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot säilyvät. Merkittävistä korjaus- ja laajennussuunnitelmista on pyydettävä Keski-Suomen museon lausunto ennen toimenpide- tai rakennusluvan hyväksymistä.

Rakennusala, jolla asuminen on sallittua.

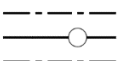
Rakennusala, jolle saa rakentaa rantasaunan. Luku ilmoittaa sallitun kerrosalan.

Puustoisena säilytettävä alueen osa. Huonokuntoisten puiden poistaminen, harkittujen näkymäakselin avaaminen ja metsänhoidolliset toimenpiteet ovat sallittuja.

Istutettava / luonnonmukaisena säilytettävä alueen osa.

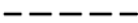
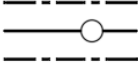
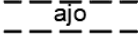
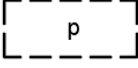
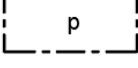

Johtoa varten varattu alueen osa.

Kaavassa esitetyllä M-1 alueella kulkee Vuonteen tekopohjavesilaitoksen raakavesilinja 630 PEH/1998. Raakavesilinjaa pitkin pumpataan raakavettä imeytettäväksi Kiikkuharjulle. Johtolinjan kohdalle on kaavaan merkitty "Johtoa varten varattu alueen osa". Aluevaraus johtolinjan

30.11.2020

molemmin puolin on 10 m. Johtolinjan vaurioituminen voisi estää Vuonteen tekopohjavesilaitoksen käytön.

I	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
$\frac{1}{2} k I$	Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaan luettavaksi tilaksi.
$I u \frac{1}{2}$	Murtoluku roomalaisen numeron jäljessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta ullakon tasolla saa käyttää kerrosalaan laskettavaksi tilaksi.
	3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
	Osa-alueen raja.
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.
1	Korttelin numero.
1400	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.
	Johtoa varten varattu alueen osa.
	Ohjeellinen / vaihtoehtoinen ajoyhteys.
	Ohjeellinen pysäköimispaikka.
	Pysäköimispaikka.
	Ajoyhteys.

Nimistö

Kaavan muutos ja – laajennus ei sisällä uusia katualueita tai nimettyjä puistoja.

30.11.2020

5.4 Yleismääräykset

RAKENNUSTAPA

Uudisrakennusten tulee sijoittelun, mittasuhteiden, kattomuodon ja pintamateriaalien osalta sopeutua olevaan rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Rakennukset tulee sijoittaa ja toteuttaa siten, että maaston näkyvää täyttöä ja leikkauksia tarvitaan mahdollisimman vähän.

TALOUSRAKENNUKSET

Talousrakennusten on sopeuduttava päärakennusten arkkitehtuuriin. Talousrakennukset tulee sijoittaa tonteille siten, että ne tukevat piha-alueiden muodostumista.

HUOLTO

Jätehuolto-, huolto- ja lastaustilat tulee maisemoida seinällä, muurilla, aidalla tai viherrakenteilla. Avoin varastointi alueella on kielletty. Vesi- ja jätevesihuollossa on noudatettava voimassa olevia viranomaismääräyksiä ja järjestettävä huolto siten ettei synny vesistön eikä pohjaveden pilaantumisvaaraa.

RANTARAKENTAMINEN

Rannan läheisyyteen rakennettaessa tulee huomioida, että alapohjan alin taso on vähintään 1 metrin ylävesirajaa korkeammalla.

MAISEMANSUOJELU

Maisemaa merkittävästi muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (toimenpiderajoitus). Lupaa ei tarvita ranta-asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisten taikka myönnetyn rakennus- tai toimenpideluvan tai metsänhoitosuunnitelman mukaisten töiden suorittamiseen eikä vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin. Lupa ei ole myöskään tarpeen, jos toimenpide perustuu maantielain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan. Tiealueelta sekä tiehen kuuluvaksi määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta saa tieoikeuden nojalla poistaa piha-alueiden ulkopuolelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta. Maisematyölupaa koskevia säännöksiä ei sovelleta sellaiseen maanainesten ottamiseen, johon tarvitaan maa-aineslaissa (555/1981) tarkoitettu lupa.

AUTOPAIKAT

- RM-1 - korttelialueelle tulee järjestää 1 ap / 100 kem².
- RA - korttelialueelle tulee järjestää 1 ap / loma-asunto.

Pysäköintialueet on jäsennettävä puu- ja pensasistutuksin enintään 10 autopaikan kokonaisuuksiin.

30.11.2020

6 KAAVAN VAIKUTUKSET

6.1 Ympäristölliset vaikutukset

6.1.1 Maa- ja kallioperä

Rakentaminen vaikuttaa maaperään uudisrakentamiseen käytettävällä rakennus- ja piha-alalla. Ei merkittäviä vaikutuksia.

6.1.2 Hulevedet

Rakentamisen myötä lisääntyvät vettä imemättömät pinnat lisäävät hulevesien määrää. Pintojen määrä on kokonaisuuteen nähden suhteellisen pieni ja maanpinta vettä hyvin imevää, johon hulevedet pääosin imeytyvät ennen vesistöön kulkeutumista.

6.1.3 Pohjavedet

Harjoitettava toiminta ei ole luonteeltaan sellaista, että se muodostaisi erityistä riskiä pohjaveden laadulle. Alueen sijoittuminen pohjavesialueelle tuodaan esille selostuksessa ja kaavakartalla. Kaavassa on annettu pohjaveden vaarantumisen estäviä määräyksiä.

6.1.4 Maa- ja metsätalous

Ei merkittäviä vaikutuksia.

6.1.5 Vesistö

Rakentamisen aikainen kiintoainekuormitus ilman hulevesien viivytystä ja käsittelyä voi aiheuttaa vesien samentumista alajuoksulla. Vaikutus arvioidaan erittäin vähäiseksi ja tilapäiseksi ajoittuen rakentamisvaiheeseen.

Alueen jätevesien käsittelyssä noudatetaan voimassa olevia määräyksiä. Hulevesien osalta ei ole riskiä merkittävistä vaikutuksista vesistölle.

6.1.6 Luonto ja eläimistö

Alueen luonnonympäristöä on kuvattu edellä kohdassa 3.1.2 Luonnonympäristö, sivu 11.

Kaava-alueella on pienialaisia, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä metsäkohteita.

Alue kuuluu kokonaisuudessaan Rautalamminreitti-Kuhankosken yläpuolisessa vesistössä (MUU090023) koskiensuojelualueeseen.

Kaava-alueella ei ole valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita, luonnonsuojelualueita eikä luonnonsuojelulain (LSL 29 §), metsälain (Metsäl 10 §) tai vesilain (VL 2 luku 10§ ja 11 mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä).

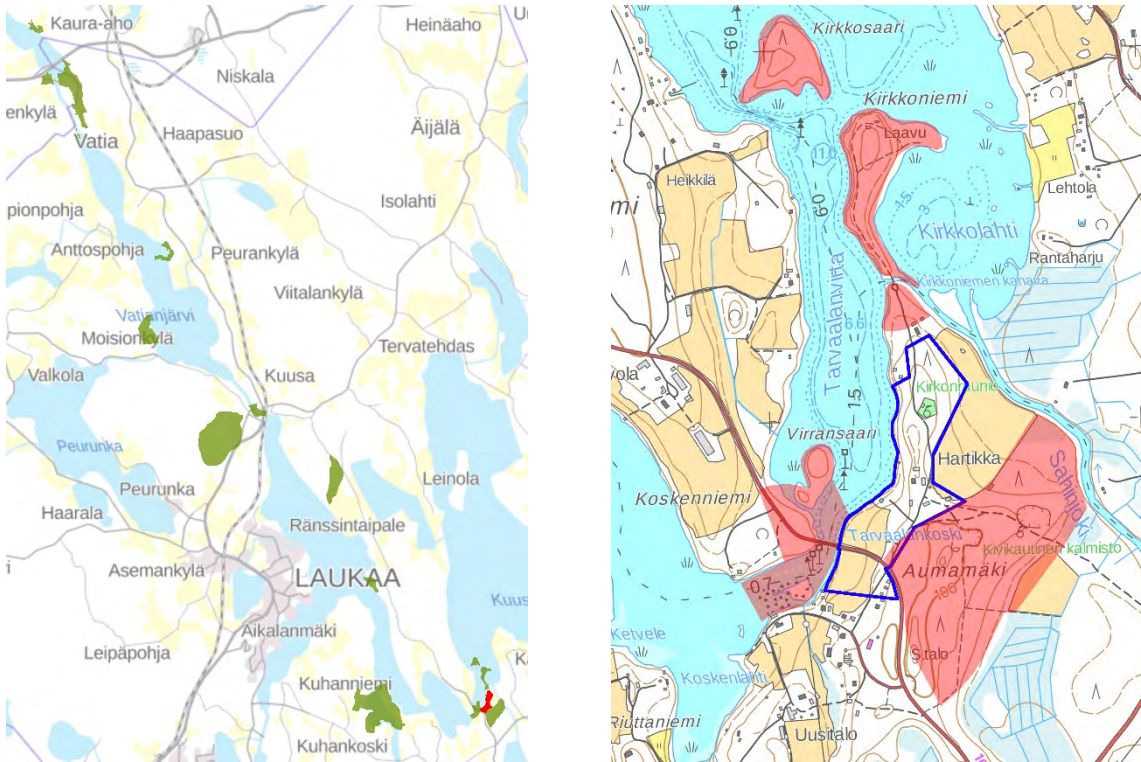
Luontoselvityksessä esille tuodut monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueen osat on kaavassa otettu huomioon vähintään informatiivisina aluerajauksina, eikä rakentamista ole osoitettu arvokkaille alueille.

Kaavalla ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia alueen luontoon tai eläimistöön.

30.11.2020

6.1.7 Vaikutukset Natura-alueeseen

Kaava-alue rajautuu lännessä ja idässä Vatianjärven–Saraaveden alueen Natura 2000 –alueeseen. Moniosaisen Natura-alueen kokonaispinta-ala on 394 ha. Koskiensuojelulainkin nojalla suojeltu Tarvaalankoski sijoittuu alueen eteläisimpään osaan.

Kuva 47: Vasemmalla Vatianjärven–Saraaveden alueen Natura 2000 –alue kokonaisuudessaan, oikealla Tarvaalankosken alue

Vatianjärven–Saraaveden natura-alue on hajanainen, mutta luonnonsuojelullisesti tärkeitä ja luontotyypeiltään vaihtelevista osa-alueista koostuva kohde. Alueella kasvaa Keski-Suomessa uhanalaiset ja harvinaiset putkilokasvilajit. Uhkina metsäisillä alueilla voivat olla suunniteltavat metsänhakkuut, harjualueilla mahdollisesti myös maa-ainesten otto.

Natura-alueen tyyppi on SAC ja sen suojelun perusteina oleva *luontotyytit* ovat:

– Harjumuodostumien metsäiset luontotyytit	50.00 ha
– Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	20.00 ha
– Vaihettumissuot ja rantasuot	16.00 ha
– Kasvipeitteiset silikaattikalliot	8.00 ha
– Borealiset luonnonmetsät	8.00 ha
– Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet	4.50 ha
– Borealiset lehdot	4.20 ha
– Fennoskandian metsäluhdat	2.00 ha
– Humuspitoiset järvet ja lammet	1.20 ha
– Puustoiset suot	1.20 ha
– Kallioiden pioneerikasvillisuus (Sedo-Scleranthion tai Sedo albi-Vernicion dilleni)	0.10 ha
– Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	0.01 ha

Suojelun perusteena oleva *laji* on liito-orava.

30.11.2020

Kaikkien suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajin suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa.

Alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein

Vaikutukset

Kaava-alueen eteläosan länsiraja sivuaa Natura-alueeseen liittyvää **Tarvaalankoskea**.

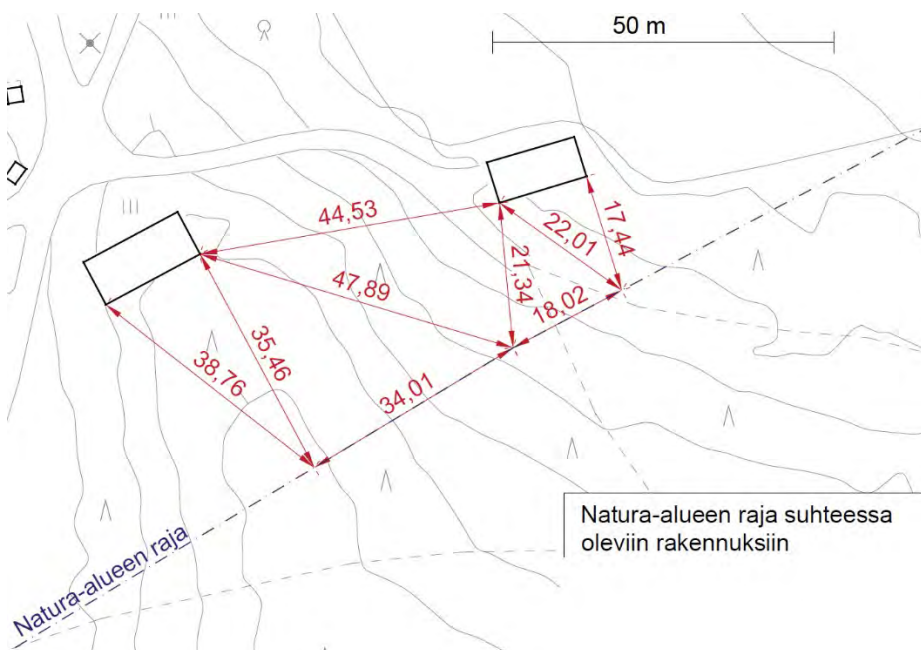
Natura-aluetta sivuava peltoalueen ulkopuolinen rantavyöhyke on Metsähallituksen omistuksessa ja kaavassa luonnonsuojelualueeksi osoitettu. Peltoalueen valumavesien suunta on kohti Tarvaalankoskea. Peltoalue on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltona eikä sille osoiteta rakentamista.

Kaavalla ei ole merkittävää vaikutusta Natura-alueeseen Tarvaalankosken osalta.

Kaava-alueen eteläosan itäraja osin sivuaa ja vähäiseltä osin ulottuu **Aumamäen** puolella Natura-alueelle.

Maasto viettää pois päin Aumamäen alueelta. Natura-alueelle sijoittuvalla kaava-alueen osalla sijaitsee oleva Hartikantie, jonka kautta tilalle sekä Kirkkoniemeeseen suuntautuva liikenne kulkee. Tie ja sen Natura-alueelle sijoittuva osa on pääkäyttötarkoitukseltaan varattu *Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja*. Alue säilytetään metsäisenä. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat alueella sallittuja. Alueelle voidaan sijoittaa ulkoilupolkuja ja alueen ulkoilukäyttöä palvelevia rakennelmia. Erikseen merkitylle rakennusalueelle saa rakentaa kokoontumisrakennuksen.

Natura-alueen Aumamäen puoleiseen osaan rajautuva kaava-alueen osalla RM-1 – korttelin rakennusala on erotettu Natura-alueen rajasta 4 metriä leveällä istutettavalla / luonnonmukaisena säilytettävällä alueen osalla.

30.11.2020

6.2 Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Ranta-asemakaavan toteuttaminen turvaa rakennettua kulttuuriympäristöä ja muinaismuistoja sekä kehittää alueen matkailua ilman merkittäviä yhdyskuntataloudellisia kustannuksia. Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset ovat myönteiset.

6.3 Vaikutukset taajamakuvaan

Ei vaikutusta, haja-asutusaluetta.

6.4 Vaikutukset muinaismuistoihin

Alueen muinaismuistojen sijoittuminen on tarkennettu erillisellä kaavaa varten kaava-alueelle tehdyllä selvityksellä, joka on kaavan liitteenä. Selvityksen jälkeen on muinaismuistoalueet rajattu kaavaan suoja-alueineen sekä varustettu merkintöjen selityksillä ja käsittelyä koskevilla määräyksillä.

Muinaismuistolaki (295/1963) rauhoittaa kiinteät muinaisjäännökset. Muinaismuistolain mukaan (1 §) kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Luvan tällaisiin toimenpiteisiin (kajoamislupa) voi antaa vain Museovirasto (11§).

Kaavan määräysten mukaisesti toimien kaavalla ei ole haitallista vaikutusta muinaismuistoihin.

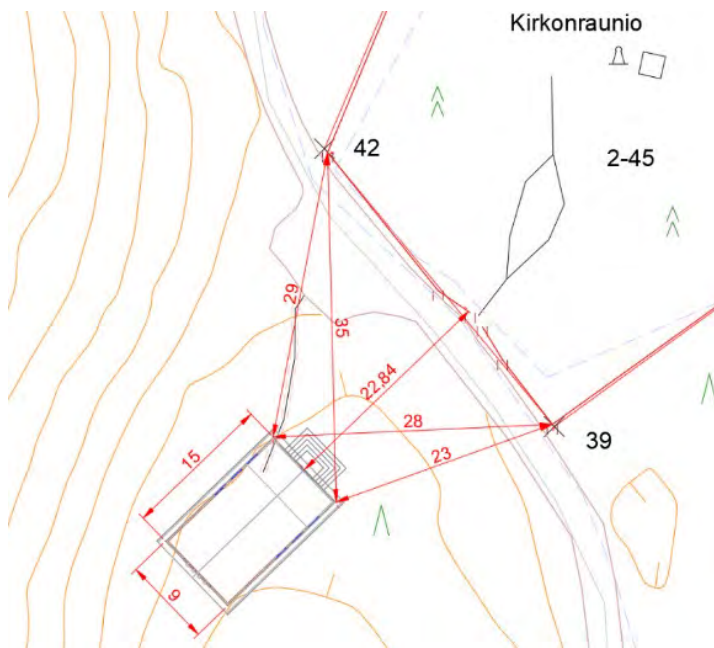
30.11.2020

6.5 Vaikutukset kulttuuriperintöön, rakennettuun ympäristöön ja maisemaan

Alueella on arvokasta kulttuuriperintöä, rakennettua ympäristöä ja maisema-arvoja. Arvot liittyvät toisiinsa ja seuraavassa vaikutuksia on käsitelty aluekokonaisuuksittain.

Ranta-asemakaavan laatimista varten on tehty maisemaselvitys, jossa on määritelty maiseman kannalta tärkeitä näkymiä ja alueen osia. Alueen olevaa maisemarakennetta ja maisemakuvaa on selvityksen pohjalta kuvattu selostuksen sivulla 8. Maisemaselvitys on selostuksen liitteenä.

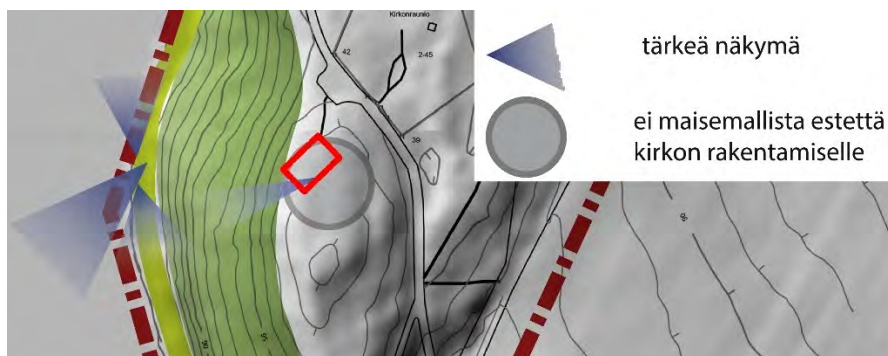
6.5.1 Maisemavaikutukset Hartikan kirkonraunioiden osalta

Uudisrakennuksen paikkaa hautausmaan läheisyydessä on soviteltu huolellisesti. Rakennuksen ehdotetun sijoituspaikan nurkkapisteet merkittiin paaluin ja rakennuspaikkaa kuvattiin eri kulmista. Nurkkapisteiden sijainnit kolmiomitattiin kirkonraunio aidan nurkkapisteiden suhteen.

Mallitarkastelun jälkeen tehtiin 24.6.2020 yhdessä museoviranomaisen kanssa vielä maastokatselmus, jossa rakennuksen mahdollista sijaintipaikkaa ja näkymiä edelleen arvioitiin sekä otettiin panoraamakuvia keskeisistä tarkastelu-paikoista. Maastokatselmuksen perusteella rakennuksen sijainti mitoitettiin vielä uudelleen. Kaavaehdotukseen on merkitty rakennusala tämän mittauksen perusteella (kuva alla). Rakennuksen pääty on suoraan kohti hautausmaan

porttia, etäisyys parikymmentä metriä. Näin asettuen rakennus peittää mahdollisimman vähän näkymää hautausmaalta päin, samalla rakennus asettuu maastoon suhteellisen tasaiselle paikalle ja kulku sinne onnistuu pysäköintialueelta olevaa polkua pitkin.

Uudisrakennus sijoittuu maisemaselvityksessä paikalle, jossa "maisemallista estettä kirkon rakentamiselle ei ole".

Uudisrakennus mallinnettiin ja sijoitettiin koko alueesta tehtyyn 3d-malliin mitoitettulle paikalleen ja lisäksi kahteen muuhun vertailukohtaan. Mallin avulla arvioitiin uudisrakennuksen vaikutusta maisemaan erityisesti kirkonraunio suunnasta tarkasteltaessa.

30.11.2020

Näkymä hautausmaan portilta

Alla näkymä hautausmaan portilta uudisrakennukseen päin. Kaavassa sallitaan metsän raivaus enintään 6 metrin etäisyydelle uudisrakennuksesta. Rakennuksen ja Hartikantien väliin jää 10 m leveydeltä metsää, joka osin peittää rakennusta näkymästä.

Kuva 49: Näkymä hautausmaan portilta uudisrakennuksen suuntaan. Yläkuvassa oleva tilanne 24.6.2020, alakuvassa uudisrakennus.

Uudisrakennuksen suurin sallittu kerrosala on kaavassa 200 kem². Kaavaan merkityn rakennusalan pituus on 15 ja leveys 9 metriä. Vaikutustenarviointia varten mallinnettu rakennus on ko. mittojen mukainen.

30.11.2020

Näkymä Hartikantieltä pohjoisen suunnasta

Alla näkymä Hartikantieltä pohjoisen suunnasta uudisrakennukseen päin.

Kuva 50: Näkymä Hartikantieltä pohjoisesta uudisrakennuksen suuntaan, etualalla hautausmaan pysäköintialue. Yläkuvassa oleva tilanne 24.6.2020, alakuvassa kuvaan istutettu uudisrakennus.

Hautausmaan lähelle sijoittuvaa uudisrakennusta koskien annetaan erityismääräys "Rakennuksen arkkitehtuurin tulee olla maisemalle ja muinaismuistoalueelle alisteista. Väriytyksen ja pintamateriaalien tulee sopeutua ympäristöön. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupa- hakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista".

Lisäksi rakennusta koskee kaavan yleismääräys:

"Uudisrakennusten tulee sijoittelun, mittasuhteiden, kattomuodon ja pintamateriaalien osalta sopeutua olevaan rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Rakennukset tulee sijoittaa ja toteuttaa siten, että maaston näkyvää täyttöä ja leikkauksia tarvitaan mahdollisimman vähän".

30.11.2020

Uudisrakennus jättää kohteliaan välimatkan kirkonraunioon ja hautausmaahan ja tasapainottaa maisemaa lisäten siihen elementin, jonka vaistomaisesti odottaa hautausmaan ja paikoitusalueen yhteyteen kuuluvan. Uudisrakennus ei vähennä kirkonraunion arvoa. Rakennuksen päädyn suuntaaminen kohti porttia vahvistaa uuden rakennuksen liittymistä luontevasti ympäristöön.

Kuva 51: Varsinainen kirkonraunio on suojattu säältä katoksella.

Kuva 52: Metsä aitauksen sisällä on havupuuvaltainen ja tiheä, keskeltä ei jää enää näköyhteyttä uudisrakennukselle.

30.11.2020

6.5.2 Hartikan piha

Kulttuurihistoriallisesti arvokas Hartikan torppa pihapiireineen on otettu kaavassa huomioon; rakennus suojellaan ja sen piiri on rajattu sekä annettu määräykset;

”Alueen rakennusten ja piha-alueen kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteellisesti arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennusten julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alkupeittäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Uusien tai alueelle siirrettävien rakennusten on sopeuduttava yhteen kohdemerkinnällä suojeltavaksi osoitetun torpan kanssa julkisivun rakennusaineen, mittasuhteiden, pintojen ja värityksen osalta. Piha-alueiden istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia. Museoviranomaiselle on varattava mahdollisuus antaa lausuntonsa rakennus- tai toimenpidelupahakemuksesta ennen lupapäätöksen antamista”.

Pihapiiri on osoitettu siten, että eteläpuolella se rajautuu maakellariin ja marjapensasiin, pohjoispuolella metsänrajaan. Kaavamääräys sallii Hartikan aitan siirtämisen pellon laidasta pihapiiriä rajaamaan. Hautausmaan läheisyyteen tuleva uudisrakennus ei näy pihapiirin suunnasta tarkasteltaessa, metsä välissä säilyy. Pihapiirissä säilyy myös vanha Hartikantien linjaus.

Hartikantien varrelle pellon laitaa tuleva autopaikoitus sijoittuu maastossa alemmaksi ja pääosin navetan taakse, eikä tule näkymään pihapiiriin.

Kuva 53: Hartikan torppa ja pihapiiriä etelän suunnasta 24.6.2020.

Kuva 54: Hartikan torppa ja pihapiiri vanhalta Hartikantieltä pohjoisesta. Isompien tilaisuuksien autopaikoitus tulee sijoittumaan kuvassa vasemmalle kasvihuoneen ja navetan vasemmalle puolelle pellon reunan.

30.11.2020

Kuva 55: Lähestymisnäkyessä etelästä autopaikoitus jää navetan taakse ja pihaa alemmas, eikä näy maisemassa.

Kaavamuutos suojaa Hartikan pihapiirin, eikä sillä ei ole siihen haitallista vaikutusta.

Tarvaalankoski

Metsä ja kasvillisuus peittävät pääosin näkyvistä Hartikan olevat rakennukset. Päärakennuksen punainen katto ja rakennusten sekä pihan kohdalla harvempi puusto on havaittavissa vastarantalta (keskimmäinen kuva alla).

30.11.2020

Virtuaalimallikuvassa (alla) puusto on harvempaa ja rakennukset ovat havaittavissa selvemmin. Alemmassa kuvassa rakennukset on numeroitu. Rakennukset 2 – 6 ovat olevia rakennuksia, joista selvimmin erottuva (6) on Hartikan uusi rantaosa. Nro 2 on vanha rantaosa, joka mallissa on esitetty valkoisena ja 5 metriä korkeana. Luonnossa rakennus on matalampi ja väritetty siten, ettei se ole juuri erotettavissa. Nro 3 on Hartikan torppa, nro 4 asuinrakennus ja nro 5 oleva konehalli.

Kohdassa nro 1 on näkyvissä kaavan mukaiseen paikkaan sijoitettu uudisrakennus. Rakennuksen pääty tulee mallinnuskuvan mukaisesti todennäköisesti näkymään Tarvaalankoskelle korkean sijaintinsa takia ja koska puusto ko. kohdalla on pääosin korkeaa männikköä, jonka alaok- sista on harvaa.

RM-1 – korttelin rakennusala on rajattu n. 15 m:n etäisyydelle rantaviivasta. 15 m:n jälkeen ranta nousee jyrkästi aina 30-50 m:n etäisyydelle.

Kaavan kerroslukumerkintä ½k I u½ soveltuu rinnerakentamiseen. Rakennuksen sijoituessa rannan puoleiseen rinteeseen on mahdollista, että Tarvaalankoskelle päin näkyy kolmekerroksinen julkisivu.

Kaavan yleismääräyksen mukaisesti *uudisrakennusten tulee sijoittelun, mittasuhteiden, katto- muodon ja pintamateriaalien osalta sopeutua olevaan rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Rakennukset tulee sijoittaa ja toteuttaa siten, että maaston näkyvää täyttöä ja leikkauksia tarvitaan mahdollisimman vähän.*

Istutettavana / luonnonmukaisena säilytettävä rantavyöhykemääräys, olevan puuston korkeus ja maisemaan sopeuttamista koskeva määräys huomioiden rakentamisen ei arvioida vaikuttavan haitallisesti Tarvaalankosken maisemaan.

30.11.2020

Konehalli

Oleva konehalli / konesuoja on tarpeeseen nähden liian pieni, osa kalustosta jää nykyisellään ilman suojaa. Ranta-asemakaavassa on RM-1 – korttelialueelle yleiskaavan mukainen 1 400 kem² rakennusoikeus, olevaa rakennuskantaa on n. 1 000 kem². Suojeltu torppa on kooltaan n. 125 kem². Oleva konehalli on mahdollista purkaa ja korvata isommalla tai konehallitilaa on kaavalla mahdollista lisätä rakentamalla rakennusalan puitteissa, kaavassa annettuja yleismääräyksiä noudattaen. Kortteliin on merkitty ohjeellisia rakennusaloja maisemaselvityksen suositusten mukaisille paikoille.

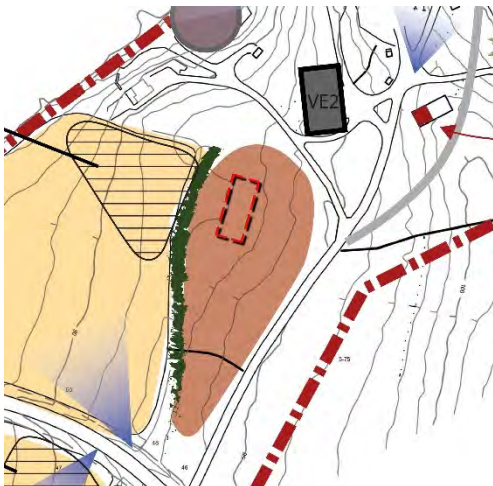
Konesuojan nykyinen sijainti on suojainen ja toimiva, halli ei näy merkittävään häiritsevästi, vaikka sijaitsee suhteellisen keskeisellä paikalla.

Kaava mahdollistaa konehallin korvaamisen paremmin ympäristöön sopivalla rakennuksella tai lisärakentamisen siten, että ulkovarastoinnista voidaan luopua.

Toimintakeskus

Kaava sallii RM-1 – korttelialueella olevan rakennuskannan lisäksi n. 400 kem²:n lisärakennusoikeuden. Alueelle on aiemmin myönnetty lupa monitoimirakennukselle, jota ei kuitenkaan ole toteutettu ja jonka lupa on rauennut. Kaava mahdollistaa ajatuksen uudelleen herättämisen matkailutoimintaan liittyen.

Toimintakeskuksen luonteva sijainti on kaavakartalla esitetty ohjeellisena rakennusalan paikalle, joka maisemaselvityksessä on todettu lisärakentamiselle soveltuvaksi. Paikka on suunnilleen sama kuin aiemminkin.

Ohjeelliselle paikalle toteutettuna lisärakentaminen ei näy maisemassa häiritsevästi. Maisemallisesti arvokkaan peltoalueen puolelle on merkitty istutettava / luonnonmukaisena säilytettävä vyöhyke näkösuojaksi. Puustoa jää myös Hartikantien suuntaan vaikutuksia pehmentämään.

30.11.2020

6.6 Tekninen huolto

Tila on liitetty kunnan sähköverkkoon. Vesi tulee kaivosta, jätevesihuoltoa varten tilalla on maa-suodatin harmaille ja pullokaivo mustille vesille, alueella ei ole kunnallista vesihuoltoverkkoa.

6.7 Liikenteelliset vaikutukset

Alueen oleva liikenneverkko, Ränssintien liikennemäärä ja tilan nykyinen paikoitus on kuvattu sivulla 22.

Kaava-alueen läpi Ränssintieltä Kirkkoniemeeseen johtavan Hartikantien liikennemäärä on vuoden 2020 koronapandemian aikana yli kaksinkertaistunut. Normaalisti kävijöitä on ollut n. 3000 / vuodessa (→ 8 ajoneuvoa / vrk).

Hartikan tilalla on kaksi vuokrattavaa loma-asuntoa. Loma-asuntojen käyttöaste on ollut 55 %:n luokkaa. Erilaisiin juhlatilaisuuksiin tilalla on osallistunut vuosittain 500 – 1000 vierasta. Hartikan tilan oma liikennetuotos tasaisesti vuodelle jaettuna on samaa luokkaa Kirkkoniemeeseen normaalisti suuntautuvan retkeilyliikenteen kanssa. Hartikantien tasaisesti koko vuodelle jaettu normaali liikennemäärä on siten n. 20 ajoneuvoa / vrk.

Hartikan tilan normaaliajan paikoitus hoituu piha-alueilla olevilla muutaman paikan pysäköinti-alueilla. Erityistilaisuuksien aikaan ajoneuvomäärä hetkellisesti moninkertaistuu ja kokemukseen perustuen suurin hetkellinen paikoitustarve on n. 40 autopaikkaa.

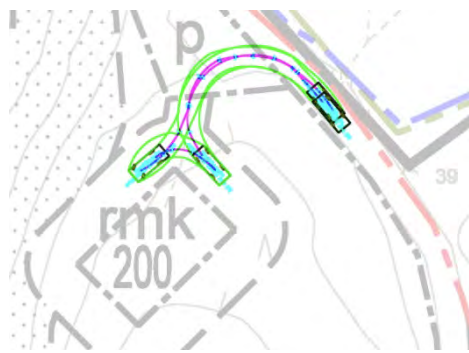

Kuva 56: Paikoitussuunnitelma

Erityistilaisuuksia varten tarvittava paikoitustila on osoitetavissa luontevasti navetan itäpuolelle pellon ja Kirkkoniemeeseen johtavan tien varteen. Paikoitusalue on osoitettu kaavakartalla ohjeellisesti mitoitettuna siten, että sinne mahtuu 40 autoa. Tarvittaessa voidaan lisäpaikoitusta ohjata pellon puolelle. Käytössä säilyvät myös tilan olevat paikoitusalueet.

Erityistilaisuuksia varten mitoitettu paikoitus sijoittuu maisemassa alavaan kohtaan. Navetta ja maaston laskeutuminen estävät paikoituksen näkymisen Hartikan piha-alueelle. Paikoitus ei juuri näy myöskään maisemallisesti arvokkaalle pellolle itäänpäin, koska se peittyä peltokasvillisuuden korkeuden taakse. Liikenteellisesti paikoitusalue sijoittuu keskeisesti hyvin, niin että ajoneuvo on luontevaa alueelle jättää ja jatkaa matkaa kävellen. Paikoitus toimii sekä Hartikantien nykyisellä, että kaavakartalla esitetyllä uudella linjauksella.

Kirkkomaan vieressä on oleva pieni paikoituslevike, joka säilyy nykyisellään. Kirkkomaan viereen rakennettavaksi esitettävälle uudisrakennukselle järjestetään kulku olevan polun kohdalle 5 m leveänä siten, että uudisrakennuksen ovelle on mahdollista päästä myös ajoneuvolla huoltoa ja liikuntarajoitteisten kuljetuksia ajatellen.

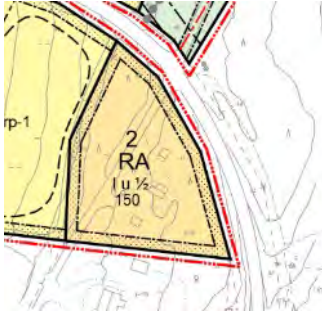

Kuva 57: Ajo uudisrakennukselle

Hartikan tilan matkailutoiminnan kerrosalan lisääntyminen myötä maksimissaan 68 % nykyisestä. Normaalin loma-asumiskäytön aikana liikenne on niin vähäistä, ettei kaavan muutoksella tule olemaan merkittävää vaikutusta liikenteeseen tai sen toimivuuteen.

30.11.2020

Uusien tilojen myötä erityistilaisuuksien vuosittainen lukumäärä voi lisääntyä. Yksittäiseen tilaisuuteen osallistuvien lukumäärän ei kuitenkaan arvioida nousevan merkittävästi. Erityistilaisuuksiin liittyvää liikennöintiä ja paikoitusta helpottavat kaavassa esitetyt Hartikantien linjauksen muutos sekä pellon laitaa keskitettävä paikoitus.

Ränssintien eteläpuolelle osoitettavan RA – korttelin 2 läpi johtaa oleva, kapea tie. Tie oli kaavaluonnoksessa huomioitu ajoyhteys – merkinnällä. Ajotie ei kuitenkaan ole välttämätön alueen eteläpuoliselle asutukselle, eikä Hartikan tilaa ole rasiitettu ajotiellä. Läpikulku-liikenne RA – korttelin läpi vaikeuttaa alueen rakentamista, vähentää viihtyisyyttä ja heikentää turvallisuutta.

RA – korttelin läpi merkitty ajoyhteys – merkintä on kaavaehdotuksessa poistettu. Tien käytöstä voidaan tarvittaessa sopia maanomistajien keskinäisellä sopimuksella.

6.8 Taloudelliset vaikutukset

Matkailu- ja virkistystoiminta tuottaa menestyessään myönteisiä kerrannaisvaikutuksia koko kunnan talouteen. Myös rakennusvaihe voi tuoda tuloa paikallisille yrityksille.

6.9 Sosiaaliset vaikutukset

Alueen kehittyminen kaavan toteutumisen myötä vahvistaa alueen luonnetta rentoutumis-, koontumis- ja kohtaamispaikkana. Sosiaaliset vaikutukset ovat myönteiset.

6.10 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Asemakaava vahvistaa alueen olevaa luonnetta, ei merkittäviä nykyisestä poikkeavia vaikutuksia.

6.11 Ilmasto

Ilman erityistoimia rakentaminen ja liikennemäärän kasvu lisäävät osaltaan ilmaston kannalta haitallisia hiilidioksidipäästöjä. Uudisrakentaminen on alueella luontevaa toteuttaa puurakenteisena, millä on myös hiiltä sitovia vaikutuksia. Suuri osa kaavasta edesauttaa olevien metsä- ja peltoalueiden säilymistä, millä on ilmastolle myönteinen vaikutus.

6.12 Melu

Matkailutoiminta voi ajoittain tuottaa vähäistä ympäristöön kantautuvaa ääntä, ei meluvaikutuksia.

6.13 Yritysvaikutukset

Alueen kaupalliset palvelut lisääntyvät ja monipuolistuvat. Ranta-asemakaavalla ei ole suoraa vaikutusta julkisten palvelujen tarjontaan, mutta matkailutoiminnan menestyminen vilkastuttaa kunnan yritystoimintaa. Kasvu luo resursseja ja mahdollisuuksia palvelujen yleiselle kehittämiselle.

6.14 Vaikutukset palveluiden rakenteeseen

Ei erityisiä vaikutuksia.

6.15 Kaupalliset vaikutukset

Matkailutoimintaan voi liittyä tuotemyyntiä tai muuta vastaavaa oheisluonteista kaupallista toimintaa. Ei merkittäviä kaupallisia vaikutuksia.

30.11.2020

6.16 Ympäristön häiriötekijät

Kaava-alueen merkittävin ympäristön häiriötekijä on Kirkkoniemen virkistyskäyttäjien läpikulkeva ajoneuvoliikenne. Kaavassa on tutkittu ja esitetään Kirkkonimentielle vaihtoehtoinen, turvallisempi tielinjaus, joka mahdollistaa häiriön vähentämisen ja liikenteen turvallisuuden lisäämisen.

6.17 Kaavan suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaavan sisältö ja tavoitteet alueen osalta on kuvattu edellä kohdassa 3.2.3 Maakuntakaavoitus, sivu 37.

- Ranta-asemakaava ei uhkaa yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilymistä.
- Asemakaavalla ei ole vaikutusta maisemallisesti arvokkaaseen tiehen.
- Alueelle ei osoiteta erityisiä pilaantumis- ja muuttamiskaskeja aiheuttavia laitoksia, toimintoja tai maa-ainesten ottoa ja sijoittuminen pohjavesialueelle on otettu huomioon kaava-merkinnöissä ja – määräyksissä. Tekopohjavesilaitoksen raakavesilinjaputki on merkitty kaavakartalle.
- Alueen kehittämisessä hyödynnetään kulttuuriympäristön monimuotoisuutta ja edistetään sen kestävästä käytöstä ja hoitoa. Alueen metsää voidaan hoitaa metsälainsäädännön mukaisesti, kun se ei ole ristiriidassa muinaismuistojen suojelemiseksi annettujen määräysten kanssa.
- Sijoittuminen Natura-alueen läheisyyteen on tiedostettu ja otettu huomioon toimintojen sijoittelussa, määräyksissä ja vaikutusten arvioinnissa.
- Alueella on erinomaiset mahdollisuudet toteuttaa maakuntakaavan Uusiutuva energia - määräystä erityisesti puurakentamisen osalta.
- Geoenergian hyödyntämismahdollisuuksia on selvitetty
- Muinaisjäännösten ja kulttuuriympäristökohteiden ajantasainen tieto on tarkistettu viranomaisilta.

Ranta-asemakaava kehittää alueen matkailu- virkistystoimintaa ympäristön kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoja kunnioittaen hyödyntäen. Ranta-asemakaava toteuttaa siten maakuntakaavan ja -ohjelman 2018-21 tavoitteita.

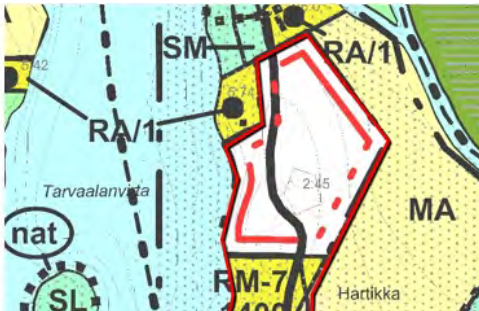

30.11.2020

6.18 Kaavan suhde yleiskaavaan

Ranta-asemakaava sijoittuu kahden eri yleiskaavan alueelle (kts. kohta 3.2.4 Yleiskaava, sivu 40). Ranta-asemakaava on yleiskaavojen mukainen. Vanhan kirkon alueella ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Alue jätettiin aikoinaan kyläosayleiskaavasta (2010) pois, koska arveltiin sen käsittelyn jarruttavan koko yleiskaavan etenemistä. Alue päätettiin käsitellä tulevan (tämän) ranta-asemakaavan yhteydessä.

Alueen osalta ranta-asemakaavan laadintaa ohjaa maakuntakaava. Ranta-asemakaavan suhde maakuntakaavaan on kuvattu edellisessä kappaleessa.

Kuva 58: Vanhan kirkon alueella ei ole yleiskaavaa.

7 ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Ranta-asemakaavaa voidaan toteuttaa sen saatua lainvoiman.

Tiealueelta sekä tiehen kuuluvaksi määrätyltä näkemä- ja suoja-alueelta saa tieoikeuden nojalla poistaa piha-alueiden ulkopuolelta näkemää haittaavaa luonnontilaista kasvillisuutta.

Kulttuuriympäristön monimuotoisuutta (muinaismuistot ja rakennusperinne) voi hyödyntää matkailussa. Mahdolliset suojelusta aiheutuvien menetysten korvaukset maanomistajalle määräytyvät MRL 101 §:n tai suojeltavaa arvoa koskevan erityislainsäädännön mukaan.

Yksityisen tien pitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rumpujen kunnossapidosta.

Kaavan MY-alueiden pääkäyttötarkoitus on metsätalous ja metsälaki ohjaa näiden alueiden metsien käyttöä. Metsätalousalueita voidaan käyttää jokamiehenoikeudella ulkoiluun ja virkistykseen.

Alueilla, joilla metsälaki on voimassa, voi maanomistaja saada kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaista tukea esimerkiksi monimuotoisuuden suojeluun tai taimikon hoitoon.

7.1 Hulevesien hallinta

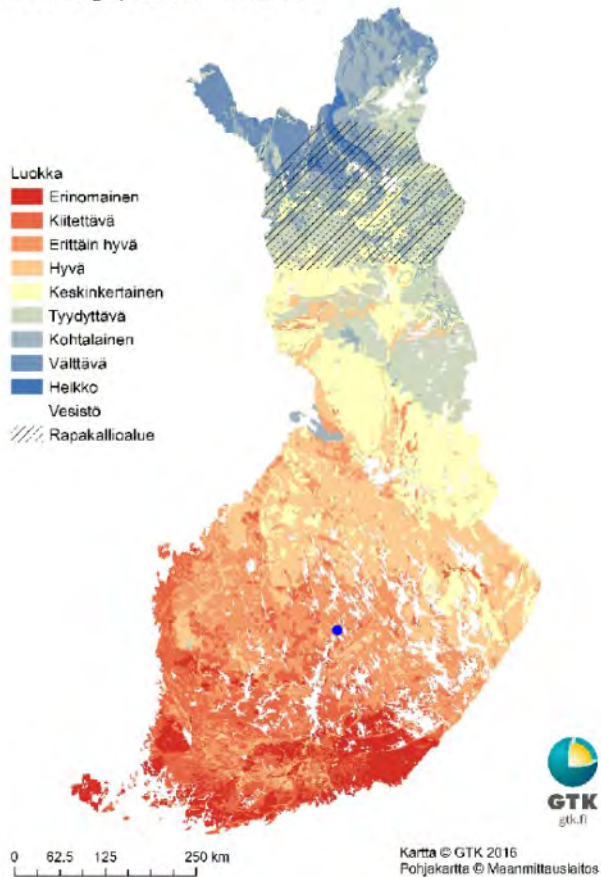
Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa YSL 7 §:n ja 8 §:n mukaista maaperän eikä pohjaveden pilaantumista tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja. Toiminta on järjestettävä alueella, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Päästöt ympäristöön on rajoitettava mahdollisimman vähäisiksi.

30.11.2020

Rakentamisen aikaisen kiintoainekuormituksen aiheuttaman vesien samentumisen estämiseksi on mahdollista suunnitella ja toteuttaa hulevesien viivytyksratkaisuja jo ennen rakentamisvaihetta.

7.2 Geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet

Geoenergiapotentiaali 1:1 000 000

Geoenergia on uusiutuvaa, maahan ja vesistöön varastoitunutta auringon energiaa.

Laukaa sijoittuu geoenergiapotentiaalisesti hyvälle / erittäin hyvälle vyöhykkeelle.

Geoenergian lähteeksi sopii ympäröivä vesistö. Pohjavesialueesta huolimatta lämmön kerääminen myös maaperästä on mahdollista.

Puuta on lähiympäristössä runsaasti.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

